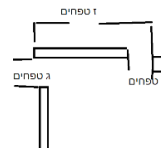

פרק א הלכה א

[דף א עמוד א] מתני': סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ור' יהודה מכשיר ושאונה גבוהה עשרה טפחים ושאין לה שלש דפנות ושחמתה מרובה מצילתה פסולה:

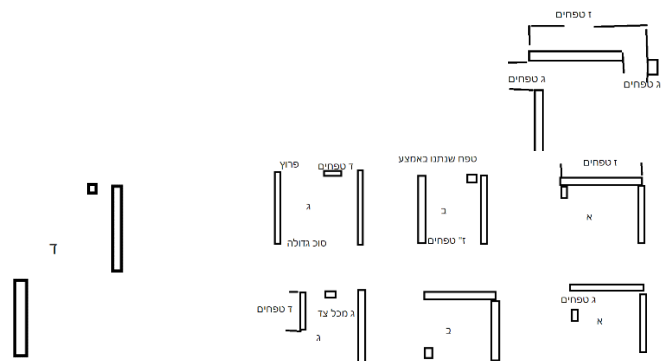
גמ': **תנן התם, מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט, רבי יהודה אומר אינו צריך. ר' יוסה אמר** לה סתם בלי לצין את מקור השמועה, **רבי אחא אמרה בשם רב, רבנן ילפין לה מפתחו של היכל, ורבי יודה יליף לה מפתח האולם. אם מפתח האולם** דיו ארבעים אמה. דתנינן תמן, פתח האולם גבוה ארבעים אמה ורוחב עשרים אמה. **והא תני רבי חייה על דעת רבי יהודה אפילו ארבעים וחמשים אמה. ותני בר קפרא. אפילו מאה אמה? א"ר אבין,** לרבי יהודה קורה משום מחיצה דאמרינן פי תקרה יורד וסותם ואפילו למעלה מעשרים אמה. ולרבנן קורה משום היכר ולמעלה מעשרים אמה **אן היכר. ר' יודה כדעתיה, ורבנן כדעתהון. דתנינן תמן. וכן גשרים** המפולשין מטלטלין תחתיהן בשבת דברי **רבי יודה, וחכמים אוסרין. היך מה דאת אמר תמן** את רואה את התקרה כאילו היא יורדת וסותמת. כך את אמר הכא את רואה את המלתירה כאילו יורדת וסותמת. הוא דעתיה דר' יהודה בסוכה. הוא דעתיה במבוי. הוא דעתהון דרבנן בסוכה, הוא דעתהון במבוי. ולא דמייא. דיש דברים כשרים בסוכה ופסולים במבוי. כשרים במבוי ופסולים בסוכה. דוקרנין כשרים בסוכה ופסולין במבוי. ותני כן. הביא ארבעה דוקרנין וסיכך על גביהן. **סוכה כשירה, מבוי פסול, הדא דאת אמר,** בגבוהין ג' למעלה מכותלי המבוי. אבל אם אינן גבוהין שלשה למעלה מכותלי המבוי, כשר. בשאין בהן בקורה רוחב ארבעה. אבל אם יש בהן רוחב ארבעה, **אפילו גבוהין כמה כשר. דכשיש בו ארבעה טפחים אמרינן פי תקרה יורד וסותם אפילו לרבנן. יש** דפנות כשירות בסוכה, ופסולות במבוי. ותני כן. שתיים כהילכתן ושלישית **אפילו טפח כשר. אמר רבי חייה בשם ר' יוחנן. שתיים של ארבעה ארבעה טפחים**

ושלישית אפילו טפח, כשר. ובמבוי, עד שיהא מגופף מארבע רוחותיו. רחב מעשר אמות, **סוכה כשירה ומבוי פסול.** הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת. **בסוכה פסול, ובמבוי כשר.** הדא דאת אמר עד בית סאתים. אבל יותר מבית סאתים, נעשית כמחיצה שהוקפה לזרעים, שאין מטלטל בה אלא בארבע אמות. חמתה מרובה מצילתה. בסוכה פסולה **ובמבוי כשר.** סוכה מקורה פסולה, מבוי מקורה כשר. **אמר רבי אמי בשם רבי הושעיה. לא סוף דבר מקורה, אלא אפילו [דף א עמוד ב] נתן מלתרא קורה. אם יש בה רחב ארבעה טפחים, אפילו למעלה מעשרים אמה גם לדעת חכמים אמרינן פי תקרה יורד וסותם, ומתרת את המבוי. תנן, סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה. ולמה סוכה למעלה מעשרים אמה פסולה? אילו בית שהוא גבוה מכמה, שמא אינו חייב במעקה? שמא אינו חייב במזוזה? אלא בית מקורה ולכן אפילו גבוה הרבה שם בית עליו, ואין סוכה מקורה שאן לסכך שם גג. והא מצינו סיכוך שהוא כקירוי. דתנינן תמן, הרחיק את הסיכוך מן הדפנות ג' טפחים פסולה. בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש מן הכותל לסיכוך ארבע אמות פסולה. פחות ארבע אמות כשירה. ואם היתה גבוה מעשרים אמה פסולה, אף שיש לה גג מלבד שבעה על שבעה טפחים אלא בית מגופף ואין סוכה מגופפת שהרי די לה בשני דפנות של שבעה טפחים והשלישית אפילו טפח. והרי אכסדרה שנפרצה במלואה לר"ה אף שאן לה כלל דפנות רבי אילא בשם רב ורבי יוחנן תריהון אמרין מטלטלין בכולה. מאי כדון? אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן, התורה אמרה [ויקרא כג מב] בסכת תשבו. עד עשרים אמה את יושב בצילה של סוכה. מעשרים אמה ולמעלן את יושב בצילן של דפנות. א"ר יונה, הדא דאת אמר בנתונה למעלה מכל אמה לדפנות. אבל אם היתה נתונה למטה מכל אמה לדפנות כשירה. א"ל ר' יוסה. על דעתך דאת אמר בדפנות הדבר תלוי, ניתני סוכה שהיא נתונה למעלה מכל אמה לדפנות פסולה. ר' אבא אמר בשם רב, בשאינה מחזקת אלא כדי ראשו ורובו ושולחנו. אבל אם היתה מחזקת יותר אפילו למעלה מעשרים אמה כשירה. ר' יעקב בר אחא אמר בשם רבי יאשיה, בשאין דפנותיה עולות**

עמה. אבל אם היו דפנותיה עולות עמה, **אפילו למעלה מעשרים אמה כשרה** שכאשר הוא מסתכל בדפנות הוא מרים ראשו ורואה את הסכך ויודע שהוא יושב בסוכה. והא מתני' פליגא דתני, **אמר רבי יהודה**. מעשה בסוכתה של הילני המלכה בלוד שהיתה גבוהה יותר מכל אמה, והיו חכמים נכנסין ויוצאין בה, ולא אמר אדם דבר. אמרו לו מפני שהיא אשה ואין אשה מצוה על המצות. אמר להן. אם משם ראייה לדחות את דברי והלא שבעה בנים תלמידי חכמים היו לה. אית לך מימר בסוכתה של הילני בשאינה מחזקת אלא ראשו ורובו ושולחנו? אלא מה **תומר** בשאין דפנותיה עולות עמה? וכי **דרכה של מלכה בסוכה שאינה גמורה?** מסתברא **דעל** מה דאמר רבי יאשיה לית היא פליגא. דכן ארחיהון דעתיריין מיעבד דפנתא קלילן נמוכות שלא מגיעות לסכך די ייא קרירה עליל. רב הושעיה בעי **סוכה שהייתה גבוהה מעשרים אמה והביא נסר כשיעור סוכה** ונתנו [דף ב עמוד א] על גבי חולייה של עמוד **באמצע הסוכה כך שאם ימוד מן הנסר אין כאן עשרים אמה**. אם ימוד מן הקרקע יש כאן עשרים אמה. **אותו מרווח שבין הנסר לדפנות** מה את עביד ליה? כאויר פסול או כסכך פסול? אין **תעבדיניה** כאויר פסול, פוסל בג' טפחים. אין תעבדיניה כסכך פסול אינו פוסל אלא בד' אמות. **אמר ר' יוסה בי ר' בון** בשם חזקיה. מפני מה אמרו סכך פסול אינו פוסל אלא בד"א? שלא בא אלא להיתירה של סוכה. בסוכה כשרה שיש בה כשיעור. ולפי שאי אפשר שהדפנות יהיו ישרות לגמרי התירו משום דופן עקומה עד ארבע אמות. א"ר מיישא ותמיהא אנא היך רב הושעיה צריכא ליה. ולמה לא יליף לה מן הדא דרבי **אבא בר ממל** דתנין תמן. המשלשל דפנות מלמעלן למטן אם גבוה מן הארץ ג' טפחים פסולה. וא"ר **אבא בר ממל**, כשאינו יושב ואוכל בצילן של דפנות. אבל אם היה יושב ואוכל בצילן של דפנות כגון שעמד על גבי תל שמגיעה עד תחילת הדפנות **כשירה. ומכאן אפשר לפשוט את הספק של רבי הושעיה שעל גבי הנסר כשר אף שמסביבו גבוה מעשרים אמה. א"ר יוסה**, לית הדא דר' **אבא בר ממל** שאמר שאם יושב בצל דפנות כשר **אולפן** שקיבל מרבותיו, אלא מן מתניתין יליף לה ר' **אבא בר ממל**, דתנין תמן. כצוצטרא שהיא למעלה מן הים, אין ממלין הימינה בשבת. אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוה י' טפחים בין מלמעלן בין מלמטן. וא"ר זעירא. **אמר רב יהודה** בשם רב, והוא שתהא מחיצה משוקעת במים כמלואו של דלי. **ואף שהמחיצה לא מגיע לקרקעית, די שהדלי יהיה באויר המחיצה. אף אצלנו די שישב באויר דפנות**. ולא דמייא. ים כרמלית היא ואינה לא רשות היחיד ולא רשות הרבים. **וחכמים הקלו** במים, שמחיצה תלויה מתרת. ברם הכא, התורה אמרה בסכת תשבו. מקרקע סוכה את מודד עשרים אמה. [דף ב עמוד ב] היתה למטה מעשרה ותולה בה עיטורין שהן ראויין לסכך בהן, ממעטין בה לפסול. ואם לאו ממעטין בה לכושר. היתה למעלה מעשרים אמה ותולה בה עיטורין שהן ראויין לסכך בה, ממעטין בה לכושר. ואם לאו, ממעטין בה לפסול. אמר רבי שמי. כשם שאמרו למעלן כך אמרו למטן. קש ותבן אין ממעטין בה. עפר וצורות ממעטין. אמר רבי יוסה בי רבי בון עלו בו עשבים אין ממעטין בה. מנין למעלה מעשרה שהיא רשות אחרת. **אמר ר' אבהו** בשם רשב"ל **דכתיב** [שמות כה כב] ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת **אשר על ארון העדות מבין שני הכרובים**. וכתוב [שמות כ יט] אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם. מה דיבור שנאמר להלן רשות אחרת, **דכתיב מן השמים**. אף דיבור שנאמר כאן רשות אחרת. וארון לא תשע טפחים הוא? דבית ר' ינאי אמרו בכפורת טפח. ר' זעירא בעי, מניין לכפורת שהוא טפח? תנא ר' חנניה בר שמואל. כל הכלים שהיו במקדש נתנה התורה מדת ארכו ורוחבו, ונתנה שיעור קומתן. חוץ מן הכפורת. שנתנה התורה מדת ארכה ורחבה, ולא נתנה שיעור קומתה. **תלמידנה מכלי קטן שבמקדש** דתפסתה מרובה לא תפסתה. תפסתה מועט תפסתה. **וכתיב בשלחן** [שם כה כה] ועשית לו מסגרת טפח סביב. מה כאן טפח, אף כאן טפח. או אינו אלא נלמד מועשית זר זהב למסגרתו סביב. מה כאן כל שהוא. אף כאן כל שהוא? מאי כדון? אמר רבי אלעזר בר יעקב. כתיב [ויקרא טז יד] אל פני הכפרת. ואין פנים פחות מטפח. ר' יוסי בעי. אילו מגדל שהיה עומד בתוך הבית גבוהה כמה. שמא אינו מותר להשתמש מתוכו לבית ומן הבית לתוכו? והרי הארון מונח במשכן והכל רשות אחת? אלא בשעה שהיה מרבע להן את הרוחות אכן קיימין. ועדין לא היו מחיצות המשכן קימות. דכשהיו מגיעים למקום חנייתם. היו מניחים את הארון, והוא היה מרבע את הרוחות לצפון דרום, ועל פיו היו בונים את המשכן. ניחא כמ"ד כל הכלים באמת ששה. דאמה וחצי הוי תשעה טפחים ברם כמ"ד באמת חמשה. ארון לאו שבעה טפחים ומחצה הוא? אמר ר' יעקב בר אחא. דבית ר' ינאי ור"ש בן יהוצדק. חד יליף לה מן ארון. וחורנה יליף לה מן עגלות. מסתברא דבית ר' ינאי, ילפין לה מן ארון. דבית ר' ינאי אמרין, וכפורת טפח. ר"ש בן יהוצדק יליף לה מן עגלות. ר' זעירא בעי, מניין לעגלות שהן גבוהות עשרה? א"ר יוסה ואפילו תאמר גבוהות

עשרה. ולא כן תני ר' נחמיה. **כתיב עגלות** צב. [דף ג עמוד א] כמין קמרסטא ארגז מחופה מכל הצדדים היו דהוי כחור ברשות הרבים. אילו חור בר"ה גבוהה י' ורחב ד' שמא אינו אסור להשתמש מתוכו לר"ה, ומרשות הרבים לתוכו? **ודאי אסור שזה רה"י לכל הדעות שהרי מוקף מחיצות בגובה עשרה. אבל אן כאן ראייה שלמעלה מי' אפילו בלא מחיצות כמו ארגז או תל יהיה רשות היחיד.** אלא בשעה שהיו מושיטין את הקרשים מזו לזו, **טרוטות היו.** שהיו מסירים את המחיצות: **אזה בית אמרו שהוא טובל? רבי אומר.** בית שיש בו ארבע אמות, אף על פי שאין שם ארבע דפנות. ר"ש אומר. ארבע דפנות, אף על פי שאין שם ארבע אמות. רבי יוסי אומר, ארבע אמות וארבע דפנות. **תנן, סוכת החג בחג.** רבי יהודה מחייב במעשרות וחכמים פוטרים. וכן היה רבי יודה מחייב במזוזה. **מסתברא, רבי יודה יודי לאילין רבנין.** דכונן שאפילו סוכה שהיא עראי קובע וחיבת במזוזה, כ"ש אם יש ארבע דפנות או ארבע אמות של בנין. שאף שהם דירה גרועה, מהותם קבע. אילין רבנין לא יודון לרבי יודה. **אף על פי שיש שם ארבע אמות וארבע דפנות כיוון שסוכה במהותה היא דירת עראי, יסברו שהוא פטור מן המזוזה ואינו טובל למעשרות: תני,** רבי שמעון אמר ארבע. שלוש כהלכתן ורביעית אפילו טפח ורבנן אמרי שלש. שנים כהלכתן ושלישית אפילו טפח. מה טעמון דרבנן? סכות סכות סכות הרי שלש. אחד למעלן לסכך ושתיים למטן והשלישית אפילו טפח מדבריהן. מה טעמא דרבי שמעון [ויקרא כג מב מג] סכת סכת סכות מלא. הרי ארבע. אחת למעלן לסכך ושלוש למטן, והרביעית אפילו טפח מדבריהן. רבי חייה בר אדא אמר. תרין אמורין. חד אמר טעמון דרבנן, וחורנה אמר טעמא דרבי שמעון. מה טעמון דרבנן? [ישעי' ד ו] וסכה תהיה לצל יומם מחרב, הרי אחת למעלן. סכות סכות סכות הרי שלש אתאי הלכתא וגרעתה לשלישית ואוקמתה אטפח. מ"ט דר"ש וסכה תהיה לצל יומם מחרב הרי אחת למעלן. סכת סכת סכות מלא הרי ד' אתאי הלכתא וגרעתה לרביעית ואוקמתה אטפח. רבנן דקיסרין שמעון טעמא דר"ש וטעמון דרבנן מן הדין קרייא. [ישעי' ד ו] וסכה תהיה לצל יומם מחרב הרי אחת. ולמחסה ולמסתור, הרי שתיים. מזרם וממטר. רבנן עבדין מזרם וממטר אחת. ר"ש עבד מזרם וממטר שתיים. ותני כן שתיים כהלכתן והשלישית אפילו טפח. **אמר ר' חייה בשם ר' יוחנן.** שתיים של ארבעה ארבעה טפחים, והשלישית אפילו טפח כשר ציור ימין.

הציורים למעלה לפי שיטת הרב קניבסקי

רב הושעיה בעי. **אותן של טפח שנתנן באמצע** ציור ב מהו? האם כל ההתר זה רק כשעשויים כר' שיש צורת מבנה סגור או גם כר'. חזר ואמר **אותן של ד' טפחים שנתנן באמצע** ציור ג מה הן. ר' יעקב בר אחא כהדין עובדא אתא קומי רבי יסא ואכשר. **ותני כן חצר שהעמודין מקיפין אותה** הרי העמודין כדפנות. והא מתניתא פליגא דתני, עשויות כהלכתן כשירות שלא כהלכתן פסולות. סברין מימר שמה שאמרה המשנה שלא כהלכתן פסולות הכוונה שעשען באמצע ציור ב. שדווקא בצורת ר כשר שיש צורת מבנה סגור אבל באמצע שבן הדפנות מפולש פסול זה. אמר רבי שמואל בר רב יצחק **שלא כהלכתן הכוונה שעשה** אלו שלא כנגד אלו ציור ד. רב אמר [דף ג עמוד ב] אותה של טפח צריכה שתהא משוכה מן הכותל ציור א למטה. שמואל אמר אפילו כנוסה כמה ציור א למעלה רואין אותה כאילו היא יוצא. ר' אבא חיננא בר שלמיה **ורב ירמיה אמרו** בשם רב, אפילו כנוסה כמה רואין אותה כאילו היא יוצא. רבי יעקב בר אחא אמר. **רבי יוחנן ורשב"ל** חד כהדין וחד כהדין. כהנא ואסא עלון והוון פלפלו קומי רב **עד שהכריעו** כהדא דשמואל. **אמר רבי יודה** בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי, והוא שתהא נתונה בתוך ג' טפחים כלחיים **של מבי** בן ציור א למעלה עד ציור א למטה אבל לא מרוחק יותר. שלחי המרוחק מהדופן רק עד ג' טפחים נידון כלחי יותר מכן אינו נידון כלחי. **אמר רשב"ל** בשם רבי יודה בן

חנניה. נעץ ארבעה קנים בארבע זוויות הכרם, וקשר גמי מלמעלה. מציל משום פיאה אפילו למעלה מעשר אמות. רבי יוחנן אמר. כמחיצות שבת, כן מחיצת כלאים. כמו שלענין שבת לא מועיל צורת הפתח ליותר מעשר. אף לענין כלאים לא מועיל צורת הפתח ביותר מעשר. אמר רבי יוחנן. מעשה שהלך רבי יהושע בן קרחה אצל רבי יוחנן בן נורי לגניגר. והראהו שדה אחת ובית חבירתה היתה נקראת. והיו שם פרצות יותר מעשר. והיה נוטל אעים וסותם, דוקרנין וסותם, עד שמיעטן פחות מעשר. אמר כזו כן מחיצת שבת. א"ר זעירא. מודה רשב"ל לענין שבת, שאין פיאה מצלת יותר מעשר. א"ר חגי. מתני' אמרה כן. דתנן, מקיפין ג' חבלים זה למעלה מזה. אם אומר את, שהפיאה מצלת יותר מעשר לענין שבת, יעשה רק חבל אחד מלעלה. אמר רבי יונה. רב הושעיה בעי. הדא פיאה שאמרה המשנה שמקיפין ג' חבלים זה למעלה מזה, היכא איתאמרת? מלמעלן או מן הצד? אין תימר מלמעלן ולא מועיל למעלה מעשר, כל שכן שמן הצד לא מועיל למעלה מעשר. אין תימר מן הצד, הא מלמעלה לא ואולי כן מועיל אפילו למעלה מעשר. אין תימר מלמעלן, יאות רבי חגי מקשה. אין תימר מן הצד, לא א"ר חגי כלום. שאולי מלמעלה מותר יותר מעשר. מה נפשך? אם מלמעלן מועיל ביותר מעשר. למה המשנה לא אמרה שישים חבל אחד מלמעלן. אם מן הצד מועיל, שתאמר שישים מן הצד. רבנן דקיסרין אמרי בשם רבי ירמיה. תיפתר בשעשוין כמין דוקרן. שאן אפשרות להניח חבל על ראשם. רבי זעירא ור' אבדימי דחיפה אמרו בשם רשב"ל. צורת הפתח מתירה לגובה אפילו עד מאה אמה. א"ר יודן. הדא דתימר, לענין כלאים. אבל לענין שבת, לא תהא פיאה גבוהה מן הקורה. א"ר יוסה אמר רבי. היא כלאים היא שבת בשניהם צורת הפתח מועילה אפילו למעלה מעשרים אמה. על דעתיה דרבי, מה בין קורה ומה בין פיאה? קורה מצלת מרוח אחת. פיאה אינה מצלת עד שתהא מגופפת מד' רוחותיה שתי קורות וקנה על גבן והארץ מלמטה. ותייא כייא דאמר רבי זעירא בשם רב המנונא. פיאה אינה מצלת, עד שתהא מגופפת מד' רוחותיה. א"ר אבא בר ממל, טטרפלוית שבכרכים מחצלת שפרוסה על ארבע עמודים לצל, אסור לטלטל תחתיהן, מפני שהן סוף תקרה. ואין סוף תקרה מציל משום פיאה. א"ר פנחס. אתא עובדא קומי ר' ירמיה, בארבעה עמודים ועליהם ארבע פצטלויות קורות, והתיר לטלטל משום פיאה. רבי בון ורבנן, בעון קומי רבי זעירא פאה מהו שתציל בסוכה? אמר לון, פיאה מצלת בסוכה. סוף סכך מהו שיציל בסוכה? אמר לון, אין סוף סכך מציל בסוכה. מה בין זה לזה? זה פאה נעשה לכאן לדופן. וזה סכך נעשה לכאן לגג אמר ר' אבהו. כל אילין מילייא לענין משא ומתן. הא להורות, אסור להורות. [דף ד עמוד א] מה אם סוכה קלה, את אמר אסור? שבת החמורה, לא כל שכן? רבי בון בר חייא, בעא קומי רבי זעירא. מאן תנא פיאה מצלת? לא ר' יוחנן בן נורי? א"ל אין, הדא תנה ויחידאה הוא. אבל לרבנן לא מועיל צורת הפתח מארבע רוחות ברה"ר אבל בכרמלית מועיל. נמצאת אמר לענין כלאים. כל הפחות משלשה, כסתום. אם רוחב העמוד מג' ועד ארבעה. ובין עמוד לעמוד יותר מג' טפחים. אם העומד רבה על הפרוץ, מותר אפילו כנגד הפרוץ. ואם הפרוץ רבה על העומד, אסור אפילו כנגד העומד. מארבעה ועד עשר. אם עומד מרובה על הפרוץ, מותר אפילו כנגד הפרוץ. ואם פרוץ מרובה על העומד, כנגד העומד מותר. כנגד הפרוץ אסור. היה בפרצה יותר מעשר. אף על פי שהעומד רבה על הפרוץ. כנגד העומד מותר. כנגד הפרוץ אסור. לענין שבת שלא שייך לחלק בין כנגד העומד או כנגד הפרוץ שהמחיצה הופכת הכל לרשות אחת. כל הפחות משלשה, כסתום. אם רוחב העמוד משלשה ועד ארבעה, ומארבעה ועד עשר אותו דין. אם העומד רבה על הפרוץ, מותר. ואם הפרוץ רבה על העומד, אסור אפילו כנגד העומד. לא כמו בכלאים. הייתה הפירצה יתר מעשר. אף על פי שעומד רבה על הפרוץ, אסור אפילו כנגד העומד. ר' חנניה ור' יודה בר פזי אמרו בשם ר' יוחנן לית כאן בכלאים מג' ועד ארבעה. שאמרנו שאם עומד מרובה על הפרוץ מותר אף כנגד הפרוץ דיש כאן פירצה ג' ואין כאן מקום ד'. דכיוון שהפרצה יותר משלושה אן פה לבוד. וכיוון שאן בכל פס ארבעה אין שם מחיצה לפס פחות מארבע, ואן כאן מחיצה כלל. מתיב רבי מנא. והתינין מקיפין בקנים. וקנה יש לו מקום? א"ל לא תתיביני פחות משלשה. שכל הפחות משלשה כסתום הוא. אמר רבי יוסי בי ר' בון בשם רב. מכל מקום. מכיון שהעומד רבה על הפרוץ, משלושה עד ארבע מותר:

. ראשי פסל היוצאין מן הסוכה נידונין כסוכה. אמר ר' חונה בשם רבנן דתמן, **אף שאן דפנות ובלבד על פני כולה בצד הפרוץ** ציור א אבל לא כמו ציור ב, ר' יעקב בר אחא רבי יסא ורבי יוחנן אמרו בשם רבי הושעיה, ואפילו **שלא** כנגד הדופן כמו ציור א ישן תחת הסכך הבולט מחוץ לדפנות. **שנמשך דופן אחד עם הסכך אפילו אם הסכך רק בצמוד אליו**. ר' יעקב בר אחא ר' חייא ור' יוחנן אמרו בשם ר' הושעיה ובלבד כנגד הדופן כמו ציור ג שלפחות דופן אחת תמשך איתו. על דעתיה דרבי יסא ניחא **שיש חידוש שאע"פ שאן דפנות ישנים תחתיה, אלא על דעתיה דר' חייא בר אבא מה היקלתה בה?** הרי זו סוכה גמורה שהרי די בשני דפנות ושלישית טפח. הקלנו שישיש שם אף אם באותו מקום חמתה מרובה מצילתה והוא הדין בכל מקום אחר בסוכה שהולכים אחר הרוב אלא שבד"כ שם כיוון שאינו מתכוון לישיב שם אינו נותן הרבה סכך. **תנן**, ושחמתה מרובה מצילתה פסולה. הא מחצה למחצה כשירה. **והתני**, סוכה מדובללת שסכך כשר ופסול מעורבבים יחד **שצילתה** מחמת הסכך הכשר מרובה מחמתה כשירה. **הא מחצה על מחצה פסולה**. הכא את אמר כשירה והכא את אמר פסולה? רבנן דקיסרין ורב יצחק בר נחמן אמרו בשם רבי הושעיה. שנייא היא שבסוכה מדובללת הפסול בסכך הוא **שסיכך** באילן. **ואף אם כעת היא מחצה על מחצה, במהרה הענפים יצמחו מעט ויהיה רוב מן הפסול, כי אלן דרכו** לפסע לצמוח:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק א הלכה ב

[דף ד עמוד ב] מתני' סוכה הישנה בית שמאי פוסלין וב"ה מכשירין. איזו היא הישנה? כל שעשאה קודם לחג שלשים יום. אבל אם עשאה לשם החג, אפי' מתחילת השנה כשירה:

גמ': **תנן**, סוכה הישנה בית שמאי פוסלין וב"ה מכשירין. ואפילו לב"ה צריך לחדש בה דבר. חברייא אמרו טפח, ר' יוסה אומר כל שהוא. מ"ד כל שהיא, ובלבד על פני כולה כגון שיגביה קנה ויחזירו. אף במצה כן? **שבמצה ישנה תהיה פלוגתא** דבית שמאי ודב"ה. א"ר יוסה דברי הכל היא. מכיון שלא עשאה לשם פסח, דבר בריא שלא דיקדק בה. סוכת הרועים סוכת היוצרים כשירה. סוכת הכותים עשויה כהילכתה כשירה שלא כהילכתה פסולה. העושה סוכה לעצמו מהו אומר? ברוך אקב"ו לעשות סוכה. **עשה** לאחר, **אומר** לעשות סוכה לשמו. נכנס ליישב בה אומר ברוך אקב"ו ליישב בסוכה. משהוא מברך עליה בלילי יום טוב הראשון, אינו צריך לברך עליה עוד מעתה. **אמר** חנין בר **אבא** בשם רב, **וצריך לומר זמן** שהחינו **בעשיתה**. **אם הזכיר זמן בעשיתה**, מכיון שחשיכה מהו שיהא צריך להזכיר זמן? רב הושעיה אמר צריך להזכיר זמן. רבי אילא אמר צריך להזכיר זמן. ר' זבידה אמר צריך להזכיר זמן. ר' חייא בר אדא עביד לה שמועה וקר לימד, ר' זעירה ור' יצחק בר נחמן אמרו בשם ר' הושעיה ורבי יודה בר פזי **אמר** בשם רבי חמה אבוי דרבי אושעיה, מכיון שחשיכה צריך להזכיר זמן **בשביל הרגל**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק א הלכה ג

מתני': העושה סוכתו תחת האילן, כאילו עשאה בתוך הבית. **סוכה** ע"ג סוכה, העליונה כשירה והתחתונה פסולה. ר' יהודה אומר אם אין דיורין בעליונה, התחתונה כשירה.

[דף ה עמוד א] גמ': שני סכין זה על גבי זה. העליון חמתו מרובה מצילתו, התחתון אין חמתו מרובה מצילתו. וע"י זה וע"י זה צילתן מרובה מחמתן, **התחתונה כשרה**. היו שניהם צילתן מרובה מחמתן, **התחתונה פסולה משום סוכה תחת סוכה**. כמה יהא ביניהן ויצטרפו לפסול? תרין אמורין. חד אמר עשרה כהכשר סוכה, וחורנה אמר ארבעה שזה מקום חשוב. מתיב מ"ד עשרה למאן דאמר ארבעה. **למה אתה פוסל בארבעה?** משום אהל? **אם כך היה לך לפסול אפילו טפח שהרי מצאנו אוהל שהוא טפח:**

תנן, רבי יהודה אומר אם אין דירורין בעליונה התחתונה כשירה. מה? **כדי להיפסל צריך שיהיו בעליונה דירורין ממש?** או אפי' ראויה לדירורין?. מן מה דתנא חד סב קומי רבי זעירא, **אם אין דירורין בעליונה אפילו התחתונה כשירה**. לית בר נש אמר **אפילו התחתונה כשירה** אלא דהוא מודה על קדמייתא **שהעליונה כשירה**. הדא אמרה דירורין ממש כי אם אינה ראויה לדירורין מה שיק להכשיר את העליונה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק א הלכה ד

מתני': פירס עליה סדין מפני החמה, או תחתיה מפני הנשר. או שפירס ע"ג הקינוף פסולה. אבל פורס הוא על נקליטי המטה:

גמ': תני, תולה בה קיטיות סדינים מצוירים כשירה. א"ר חנניה הדא דאת אמר מן הצד, הא מלמעלן פסולה: **רבי יוסי אומר, אף מלמעלן דתנן**, או תחתיה מפני הנשר. א"ר יוסה, לא אמרו אלא מפני הנשר [דף ה עמוד ב] הא שלא מפני הנשר אלא לנוי כשירה. **תנן**, אבל פורש הוא על נקליטי המיטה. **ולמה אין זה כישן באהל ויהיה פסול?** אמר רבי ביבי בשם רבי יוחנן, שכן כשמגביה ידיו תחת הסדין הוא עושה חלל באצילי ידיו ונעשה כאהל ולכ"ע אין בכך כלום, הוא הדין כאן:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק א הלכה ה

מתני': הדלה עליה את הגפן את הדלעת ואת הקיסום וסיכך על גבן פסולה. אם היה הסיכוך הרבה מהן או שקצצן כשירה. זה הכלל, דבר שהוא מקבל טומאה או אם אין גידוליו מן הארץ אין מסככין בו. וכל דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ מסככין בו:

גמ': **תנן**, הדלה עליה את הגפן את הדלעת ואת הקיסום וסיכך על גבן פסולה. אם היה הסיכוך הרבה מהן או שקצצן כשירה. אמר רבי אבא בשם רב, מה שאמרה המשנה שאם קצצן כשירה, והוא שידלה אותן לכך שאם לא כן נפסל משום תעשה ולא מן העשוי. אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא וצריך לנענע אחר הקציצה. א"ר יוסה תרתיהון לקולה. הדלה אותן לכך אף על פי שלא נענע, נענע אף על פי שלא הדלה אותן לכך. ר' אבא חנינא בר שלמיה ורב ירמיה אמרו בשם רב, סיככה בשלביבות של סלם פסולה. בזכרים השלבים כשירה בנקיבות המוטות הארוכות שיש בהם שקעים לקבל השליבות פסולה. סיככה באניצי פשתן פשתן מנופץ אף שעדין לא נטווה. פסולה מדרבן אף שאינם מקבלים טומאה כיוון שנשתנה צורתו גזרו עליו, בהוצני פשתן לא נשרה ולא נופץ כשירה. סיככה בחבלים, אית תניי תני כשירה, ואית תניי תני פסולה אף שחבלים אינם מקבלים טמאה. מאן דאמר כשירה, בחבלים של סיב שלא נשתנה צורתו. ומאן דאמר פסולה בחבלים של פשתן. מנין שהסכך צריך להיות מדבר שאינו מקבל טמאה? א"ר יוחנן דכתיב [דברים טז ג] חג הסכת תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך. מפסולת שבגורן ושביקב שאינם מקבלי טמאה את עושה לך סכך. רשב"ל אמר הסכה זכר לענני כבוד וכתוב [בראשית ב ו] ואד יעלה מן הארץ. מה עננים גידולם מן הארץ ואינם מקבלים טמאה. אף סוכה צריך שתעשה מדבר שאינו מקבל טמאה וגידולו מן הארץ. א"ר תנחומה דין כדעתיה ודין כדעתיה. ר' יוחנן דו אמר עננים מלמעלה היו נוצרים מהמים שברקיעה ואינם נוצרים מהמים שבארץ ואינם גדולי קרקע, דו יליף לה מאספך. רשב"ל אמר עננים מלמעלה היו שנוצרים מהמים שבאוקינוס וכגדולי קרקע נחשבים דו יליף לה מעננים. א"ר אבין, דין כדעתיה ודין כדעתיה. ר' יוחנן דו מדמי לה כמשלח לחבירו חבית וקנקנה שגם העננים וגם המים מהשמים. רשב"ל דו מדמי לה כהן דאמר לחבריה [דף ו עמוד א] שלח קופתך וסב לך חיטין שהעננים מהארץ והמים מהשמים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק א הלכה ו

מתני': חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים, אין מסככין בהן. אם התירן כשירות. וכולן כשירות לדפנות:

גמ': **תנן, חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים, אין מסככין בהן. מ"ט אן מסככין בהן? אמר ר' חייה בשם ר' יוחנן, מפני שהיא נראית כאוצר שמא יניחם על הגג ליבשם ואח"כ ימלך עליהם לסכך והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי.** ר' יעקב בר אביי ארב בשם ר' חייה רבה, אין חבילה פחותה מכ"ה קנים. **אמר חיננא בר שלמיה בשם רב, קצר לסכך אין להן ידות. קצר לסכך וחישב עליהן למאכל בא במחשבה הועילה מחשבתו ויש לה ידות כאכל. קצר למאכל וחישב עליהן לסכך. אחרים אומרים אן מחשבה מועלת,** כדי שיהיה הסכך כשר עד שיהא הקש רבה על האוכל ועל היד. רב כהדא דאחרים. מה אן קיימין מה הדין **אם קצר רק לסכך והוכשרו, ואחר כך אמר לכשיעשו מצותן אחזירם לגורן שחשב עליהם לאכילה, צריכין הכשר פעם שנייה** שכשעמדו לסכך לא היו ראויין לקבל טמאה או כבר הכשירן בידם? שמחשבת האוכלין שחשב אחר כך חלה משעה ראשונה שהוברר שעמדו לאכילה משעה ראשונה. **תנן, וכולן כשירות לדפנות.** מאחר שגם הגג וגם הדפנות נלמדו ממה שכתוב מספר פעמים סכות. מנין שהדפנות כשרות בדבר המקבל טמאה? **אמר רבי יסא בשם רבי חמא בר חנינה נאמרן[שמות מ ג] וסכת על הארן את הפרוכת. מיכן שהדופן קרוי סכך, מיכן שעושין דפנות בדבר שהוא מקבל טמאה שהרי הפרוכת מקבלת טמאה:**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק א הלכה ז

מתני': מסככין בנסרין דברי ר' יהודה, ור"מ אוסר משום גזרת תקרה. נתן עליה נסר שהוא רחב ד' טפחים כשירה, ובלבד שלא יישן תחתיו:

[דף ו עמוד ב] גמ': **תנן, מסככין בנסרין דברי ר' יהודה, ור"מ אוסר. אמר ר' ירמיה בשם רב, כשיש בהן רוחב ארבע נחלקו. רבי יסא אמר בשם רבי יוחנן בנסרים משופין ככלים נחלקו אפילו שאן בהם ארבעה, ורבי יהודה אוסר שמא יסכך בכלים. והא ר' ירמיה אמר בשם רב, בשיש בהן רוחב ארבע נחלקו. האם לדעת רבי ירמיה במשופין לכלים ואן בהם ארבעה דברי הכל מותר? מן מה דא"ר ירמיה סיככה בשלביות שלבי סלם פסולה. ואמרין כר"מ הורי. הדא אמרה היא הדא היא הדא. הא ור' יוסי אמר בשם רבי יוחנן במשופין לכלים נחלקו. האם לדעת רבי יוסי בשיש בהם רוחב ארבעה דברי הכל אסור? מן מה דהורי ר' יוסא בסדרא רבא, מלתרה שיש בה ארבעה מסככין בה, ואמרין כר' יודה הורי. הדא אמרה היא הדא היא הדא. שמואל אמר הדא דאת אמר שיש מחלוקת ר"מ ור"י לגבי נסר שיש בו ארבעה טפחים זה דווקא כשמניחו לאורך הכוונה לרוחב הקרש, אבל אם מניחו לרוחב על עובי הקרש או בשיפוע שיתפוס פחות מארבעה טפחים בסכך כשר. ר' יוחנן ורשב"ל תריהון אמרין, בין לאורך בין לרוחב כשר. ר' זריקן אמר בשם רב המנונא, כדברי מי שהוא פוסל כאן פוסל כאן. רבין ור' בון בעון קומי ר' זעירה. למה ר' יוחנן ורשב"ל תריהון אמרין בן לאורך בן לרוחב כשר? אמר לון משם שלדעתם אין סכך פוסל פוסל אלא בארבע אמות. מתני' פליגא על רב המנונא דתני, סוכה שאינה מחזקת כדי ראשו ורובו ושולחנו שיש בה רק ארבעה טפחים. יביא נסר אפילו של ארבעה טפחים ויצרף ממנו שלשה טפחים וכשר. אין תימר לרוחב שיניחנו בשיפוע שיכסה רק שלושה טפחים לית יכול. דא"ר זריקן בשם רב המנונא כדברי מי שהוא פוסל כאן פוסל כאן. אלא מה תאמר? דכן אן קיימין שהניחן לאורך או לרוחב ואף שהנסר פוסל כאן פוסל כאן. ואיפשר שלא יישן תחתיו הסוכה כשרה. ואיפשר שלא יישן תחתיו? אלא על כרחך הבריתא שלא כרב המנונא**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק א הלכה ח

מתני': תקרה של נסרים שיש בהם ארבעה טפחים שאין עליה מעזיבה טיט, ר' יהודה אומר משום בית הלל, או מפקפק משום תעשה ולא מן העשוי או נוטל אחת מבינתיים ומניח סכך במקומו. ובית שמאי אומרים מפקפק משום

תעשה ולא מן העשוי ונוטל מבינתיים משום גזרת תקרה, רבי מאיר אומר לא נחלקו ב"ה וב"ש בדבר זה ולכ"ע נוטל אחת מבינתיים ואינו צריך לפקפק:

[דף ז עמוד א] גמ': **תנן, רבי מאיר אומר** לא נחלקו ב"ה וב"ש בדבר זה ולכ"ע **נוטל אחת מבינתיים ואינו צריך לפקפק. והוא הדין שאם פיקפק אינו צריך ליטול אחת מבינתיים:** דכיון שחייבוהו לפקפק, לא יבא לישון בבית

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק א הלכה ט

מתני': המקרה סוכתו בשפודין או בארוכות המיטה, אם יש ריוח ביניהן כמותן כשירה. החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינו סוכה:

גמ': **תנן, המקרה סוכתו בשפודין או בארוכות המיטה, אם יש ריוח ביניהן כמותן כשירה. תני, צריך שיהיה רווח יותר מכמותן.** חברייא אמרין לפי שאין טפח נכנס לתוך טפח נמצא שכשיתן סכך כשר בניהם יכנס פחות. התיב ר' אבא בר ממל, הרי כלי זכוכית, הרי טפח נכנס לתוך טפח והוא הדין כאן שיוכל להכניס קרשים. א"ר יוסה תמן זכוכית שהיא חלקה נכנס ויוצא, ברם הכא אם נומר כמותן ממש נכנס ואינו יוצא. ואף לפי המשנה צריך שיהיה רווח יותר מהן. ומה שאמרה המשנה אם יש רווח ביניהן כמותן, הכוונה שיהיה רווח מעט יותר כדי שכמותן יוכל להיכנס ולצאת. **תנן, החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינו סוכה. מ"ט? אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן, מפני שהיא נראית כאוצר. תני ר' חיייה משום תעשה לך לא מן העשוי לך. מה נפק מביניהון? ישב בה בדיעבד.** על דעתיה דר' חיייה פסולה שמדאוריתא אינה סכה. על דעתיה דר' יוחנן כשירה שזו רק גזרה דרבנן:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק א הלכה י

מתני': המשלשל דפנות מלמעלן למטן, אם גבוה מן הארץ ג' טפחים פסולה. מלמטן למעלן אם גבוה מן הארץ י' טפחים כשירה. ר' יוסי אומר, כשם שמלמטן למעלן י' טפחים כך מלמעלן למטן י' טפחים. הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה

[דף ז עמוד ב] גמ': אמר ר' יוחנן, לא א"ר יוסה שמחיצה תלויה מותרת אלא לעניין סוכה שהיא בעשה, אבל לעניין שבת שהיא בסקילה אף ר' יוסי מודה. מילתיה דר' חנינא אמר **שלדעת רבי יוסי אף לעניין שבת מחיצה תלויה מותרת.** דאמר רבי חנינא, שלטון בא לציפורין ותלו בו קיטיות סדינים ליבוש מערב שבת והתיר ר' ישמעאל בי ר' יוסי לטלטל תחתיהן בשיטת אביו. אמר ר' יוסי בי ר' בון בשם ר' שמואל בר רב יצחק. אתייה דר' יוסי בן חנינה כר"ח. ותריהון פליגון על שיטתיה דר"י. דא"ר יוסי בר חנינה, רבי יודה ור' יוסה ור' חנניה בן עקביא, שלשתן אמרו דבר אחד **דמחיצה תלויה מותרת אף לשבת.** רבי יודה דגשרים המפולשין דאמר פי תקרה יורד וסותם וכ"ש מחיצה תלויה. ר' יוסי ההן דהכא. ר' חנניה בן עקביה דתני ג' דברים התיר רבי חנניה, התיר לטמון בעצה שבים והתיר כצוצרה שיש בה ארבע על ארבע לעשות נקב באמצע ולשאוב מים מנהר שתחת משום פי תקרה יורד וסותם, והתיר הבאת אלונטיות אחר שהתנגב בה ולא חישינן שמא יסחוט:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק א הלכה יא

מתני': בית שנפחת וסיכך על גביו, אם יש בין הכותל לסיכוך ד' אמות פסולה. וכן בחצר שהיא מוקפת אכסדרא. סוכה גדולה שהקיפוא דבר שאין מסככין בו, אם יש תחתיו ד' אמות פסולה:

גמ': תני רבי חייה אויר פסול פוסל בג' טפחים. סכך פסול אינו פוסל אלא בד' אמות. א"ר יוסה אף אנן תנינן תרתיהון, אויר פסול פוסל בג' טפחים דתנינן, הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה. סכך פסול אינו פוסל אלא בד' אמות דתנינן, בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין כותל לסיכוך ד' אמות פסולה. הא פחות מיכן כשירה. **אור פחות משלוש** מהו לישן תחתיו?. התיב רבי יצחק בן אלישיב, מה הקושיה? הרי טיט הנרוק משלים במקוה ואין מטבילין בו. והכא נמי אויר משלים בסוכה ואסור לישן תחתיו. **תנן, אם יש בין הכותל לסיכוך ד' אמות פסולה.** חזקיה אמר סכך פסול פוסל בד' טפחים ורק מן הצד הכשירו עד ארבע אמות מפני שהיא נראית כדופן עקומה. תני ר' הושעיה מפני שהיא נראית כדופן עקומה. ר' אבא ור' חייה אמרו בשם ר' יוחנן, מפני שהיא נראית כדופן עקומה. רבי זעירה ור' יסא אמרו בשם כהנא מפני שהיא נראית כדופן עקומה. א"ר יונה לר' יוסי, ולמה **לית אנן** אמרין משום שאין סכך פסול פוסל אלא בד' אמות?

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק א הלכה יב

[דף ח עמוד א] מתני' העושה סוכתו כמין צריף משולש או שסמכה לכותל משולש ישר זווית ר"א פוסל מפני שאין לה גג, וחכמים מכשירין. מחצלת קנים. מחצלת גדולה, עשאה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסככין בה. **עשאה לסיכוך** מסככין בה ואינה מקבלת טומאה. ר' אליעזר אומר, אחת גדולה ואחת קטנה. עשאה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסככין בה, ולסיכוך מסככין בה ואינה מקבלת טומאה:

גמ': **תנן, העושה סוכתו כמין צריף משולש או שסמכה לכותל משולש ישר זווית ר"א פוסל מפני שאין לה גג, וחכמים מכשירין.** מודה ר' אליעזר לחכמים שאם היתה נתונה על ארבעה אבנים או שהיתה גבוה מן הארץ פותח טפח שהיא כשירה שהטפח נחשב דופן והשיפוע לגג. תני העושה סוכתו כבית יער הלבנון שסיכך כך שהגג נראה בצורה של משולשים משולשים כשירה. למי נצרכה? לר' אליעזר שאף על פי שפסל סוכה כמין צריף כאן הכשיר. **מחצלת קנים, אמר אבא בר ב"ח בשם ר' יוחנן המחלוקת בן רבי אליעזר לחכמים במחצלות אושא שנו שהן רכות. רבי אליעזר האמורא אומר, סתם מחצלות אושא טמאות מדרס שסתמן לשכיבה עד שיעשם בפירוש לאוהלים.** סתם מחצלות טיביריא טהורות שהן קשות ועיקרן לצל, עד שיעשם לשכיבה. כי פליגי ר"א וחכמים בשאר מקומות. **מר מדמי ליה לשל אושא ומר מדמי ליה לשל טבריה.** ר' יצחק בר חקולה ור"ש ברבי הורו באילין שעשויות לתתן על פתח החנויות שהן טהורות. **שאינן עשויות לשכיבה.** הורי ר' אימי **מחצלת ארוגה טמאה, שהיא חלקה ונוחה לשכיבה. עשאה סתם ויחדה לסיכוך** מהו לסכך בה?. מחלוקת ר' אליעזר וחכמים. ר' יצחק ב"ר אלעזר הורי מדוחק להתיר ראשי מעדנים לפרום התפירה שהיו עושים בקצה וכך יתבטל מתורת כלי ולסכך בהן. תנינן וכן המתיר ראשי מעדנים טהורה ואת אמר הכין **שרק בדוחק התירו?**

הדרן עלך פרק סוכה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ב הלכה א

מתני': הישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו. א"ר יהודה, נוהגין היינו ישינים תחת המטות בפני הזקנים ולא אמרו לנו דבר. א"ר שמעון, מעשה בטבי עבדו של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המטה. אמר רבן גמליאל לזקנים, ראיתם טבי עבדי שהוא תלמיד חכם יודע שעבדים פטורין מן הסוכה וישן לו תחת המטה. ולפי דרכינו למדנו שהישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו:

גמ': **תנן, הישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו.** תמן תנינן אבל פורס הוא ע"ג נקליטי המטה שמותר לישון תחת כילה. [דף ח עמוד ב] והכא הוא אומר הכין שאסור לישון תחת המטה?. אמר רבי אליעזר, תמן הכילה נחשבת כפורס טלית להתכסות בה והוא וטליתו תחת הסוכה, ברם הכא הוא וטליתו תחת המטה. **תנן, א"ר יהודה, נוהגין היינו ישינים תחת המטות בפני הזקנים ולא אמרו לנו דבר. קס"ד שגם**

לר"י הישן תחת המיטה לא יצא אלא כיוון שבאו ללמוד היו פטורים ממצוות סכה. מחלפא שיטתיה דר' יודה? תמן הוא אמר המעשה קודם לתלמוד. והכא הוא אומר הכין? סבר רבי יודה הישן תחת המטה כישן תחת הסוכה. וראיה שכך הלכה, שלא מיחו בהם חכמים. כל שכן מחלפה שיטתיה דרבי יודה, דתנינן תמן. ר' יודא אומר, אם אין דירין בעליונה התחתונה כשירה, הא אם יש דירין בעליונה התחתונה פסולה. ולא נחשב כיושב בעליונה. ומיטה כמי שיש עליה דירין ואך הכשיר תחתיה? אמר רבי יוסה תמן יש שם חלל אחר, ברם הכא אין כאן חלל אחר שאויר הסוכה עוטף את המיטה ומחבר אף לחלל שתחתיה. תנן, א"ר שמעון, מעשה בטבי עבדו של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המטה. קס"ד שישן תחת המיטה שלפי שעבדים פטורים ואסר עליו ר"ג לישב בסוכה שנראה כמוסיף על דברי תורה. מחלפה שיטתיה דרבן גמליאל? דתני טבי עבדו של רבן גמליאל היה נותן תפילין ולא מיחו בידו חכמים והכא מיחו בידו לכן ישן תחת המיטה. לא מיחו בו אלא הוא מעצמו נכנס תחת המיטה כיוון שסכה קטנה היתה שלא לדחוק את החכמים. אם שלא לדחוק את החכמים ישב לו חוץ לסוכה? רוצה היה טבי עבדו של רבן גמליאל לשמוע דברי חכמים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ב הלכה ב

מתני': הסומך דפנות סוכתו לכרעי המטה סביב כשירה. ר' יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה:

[דף ט עמוד א] גמ': מ"ט דרבי יהודה? אמר רבי אימי משום שאין ממעי גג המיטה שנחשב כקרקעית לסכך עשרה טפחים. ר' אבא אמר משם שאין מעמידין על גבי דבר טמא ואפילו יותר מעשרה אסור. והא תני מעשה באנשי ירושלים שהיו משלשלין מיטותיהן לפני חלונותיהן והיו מסככין על גביהן. אין תימר משם שאין מעמידין על גבי דבר טמא, הרי מעמידין על גבי דבר טמא. הוי לית טעמא אלא משם שאין ממעי המיטה לסכך עשרה טפחים, ואנשי ירושלים למעלה מעשרה עשו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ב הלכה ג

מתני': סוכה המדובללת שצילתה מרובה מחמתה כשירה. המעובה כמין בית. אף על פי שאין הכוכבים נראין מתוכה כשירה:

גמ': מאי מדובללת? רב ושמואל, חד אמר מדוללת שהסכך דליל, וחורנה אמר מדובללת רוב סכך כשר מעורב אם פסול שאינו ניכר. מאן דאמר מדוללת בשצילתה מרובה וחדה קתני. סוכה המדובללת שצילתה מרובה מחמתה כשירה. ומאן דאמר מדובללת אף בשאין צילתה מרובה מחמתה מסכך הכשר אלא מחמת שניהם. ותרת קתני. סוכה המדובללת או שצילתה מרובה מחמתה כשירה. תנן, המעובה כמין בית. אף על פי שאין הכוכבים נראין מתוכה כשירה. הדא אמרה שלכתחילה צריכין הכוכבים שיהו נראין מתוכה. אמר ר' לוי בשם רבי חמא בר חנינה בכוכבי חמה שנו ניצוצות חמה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ב הלכה ד

מתני': העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה, כשירה ועולין לה ביום טוב. בראש האילן או על גבי הגמל, כשירה ואין עולין לה ביום טוב. שתים בידי אדם ואחת באילן, או שתים באילן ואחת בידי אדם, כשירה ואין עולין לה בי"ט. שלש בידי אדם ואחד באילן, כשירה ועולין לה ביום טוב. זה הכלל, כל שינטל האילן והיא יכולת לעמוד בפני עצמה, כשירה ועולין לה ביום טוב:

[דף ט עמוד ב] גמ': **תנן**, העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה, כשירה ועולין לה ביום טוב. מה אנן קיימין? אם בנתונה הספינה בארץ דברי הכל מותר. אם במפרשת, מחלוקת ר' אלעזר בן עזריה ור' עקיבה. אלא כן אנן קיימין בנתונה באלמין עוגנת בנמל. אמר ר' שמעון בן כרסנא בשם ר' אחא, ר' מאיר ר' יוסה ור' אלעזר בן עזריה שלשתן אמרו דבר אחד שמחיצה המתנדנדת אינה מחיצה. ר' מאיר דלחיים דתניא, רבי מאיר אומר: כל דבר שיש בו רוח חיים אין עושין אותו לא דופן לסוכה, ולא לחי למבוי, לא פסין לביראות, ולא גולל לקבר משום שהוא מתנדנד וזז. ורבי יוסה דאהילות דר' יוסי אומר, הבית שבספינה אף אם היה מאהיל על המת אינו מביא את הטומאה לכל הבית. ר' אלעזר בן עזריה דתני מעשה בר' אלעזר בן עזריה ור' עקיבה שהיו באין בספינה ועשה לו ר' עקיבה סוכה בראש הספינה ור"א לא עשה לפי שסבר דופן המתנדנדת אינה דופן ובאת הרוח והפריחתה. אמר לו ר' אלעזר בן עזריה עקיבה איה סוכתך? **תנן**, נתנו לעירוב באילן למעלה מעשרה טפחים אינו עירוב דהוא במקום אחד ועירובו במקום אחר. למטה מעשרה טפחים עירובו עירוב ואסור לטלטלו משום שמשמש באילן. למטה מג' מותר אף לטלטלו. וקשיא אם עירובו עירוב, יהא מותר לטלטלו. ואם אסור לטלטלו לא יהא עירוב? ראוי הוא לעבור על השבות ולוכל. קס"ד שמדובר באילן שאן בו ארבע והוי מקום פטור ואסורו רק מדרבנן. מעתה אפילו למעלה מעשרה. רב יהודה בשם שמואל תיפטר שהיתה ככרתו גזעו ד'. א"ר מנא והיא שתהא רה"ר מקפתו מכל צד אבל אם היה אפילו צד אחד כרמלית היה מותר. וכן באומר שביתתי תחתיו. אבל אם אמר שביתתי עליו, מותר דהוא ועירובו במקום אחד. תני, נתנו בכלכלה ותלוי באילן, אפילו למעלה מי' טפחים עירובו עירוב. וקשיא הרי למעלה מעשרה טפחים זה רשות היחיד ואסור לטלטלו. ואמרנו שאם עירובו עירוב, יהא מותר לטלטלו, ואם אסור לטלטלו, לא יהא עירובו עירוב. וכאן שלא יכול לטלטלו אמאי עירובו עירוב? אמר ר' אחא בשם רבי חיננא, בכלכלה ארוכה שראוי הוא להפכה ולהביאה לפחות מעשר ולבטל רשות היחיד שבה והאיסור היחיד יהיה משתמש באילן שהוא דרבנן. א"ר יוסה הדא אמרה נתן עירובו על ספסל שהוא נתן ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה, מכיון שהוא ראוי להפכו ולבטל רה"ר שבו. עירובו עירוב ומותר לטלטלו. תמן תנינן שתיים בידי אדם ואחת באילן או שתיים באילן ואחת בידי אדם כשירה ואין עולין לה ביום טוב. הכא את אמר כשירה ואין עולין לה בי"ט שאסור להשתמש באילן. והכא בכלכלה את אמר עירובו עירוב ומותר לטלטלו. אמר רבי ירמיה כן מלמעלה שהסכה ע"ג אילן כן הכלכלה תלויה מהצד על יתד שנעוץ באילן. הדא ילפה מן ההיא וההיא ילפה מן הדא. הדא ילפה מן ההיא, שאם היה נתון בעיבו של אילן אן עירובו עירוב ואסור לטלטלו. וההיא ילפה מן הדא [דף י עמוד א] שאם היו שתי יתידות יוצאות וסיכך על גביהן שהיא כשירה ועולין לה בי"ט. אמר רבי יוסה. בין הכא בין תמן מן הצד היא. מאי כדון? למה עירוב מותר וסכה אסור? כההיא דאמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' זעירה, מתניתין דערובין דר"ש בן אלעזר היא. דתני רשב"א אומר מותר להשתמש על צידדי בהמה בשבת. היא צידדי בהמה היא צידדי אילן. ומתניתין דסכה רבנן היא, שסוברים אסור להשתמש בצדי אילן:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ב הלכה ה

מתני': העושה סוכתו בין האילנות כשירה. שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה. חולים ומשמשיהן פטורין מן הסוכה. אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה:

גמ': רב חונה אזל לעיניי טב למימנה לקידוש החדש. מי אתי צחא גו איסרטא צמא בדרך ולא קביל עלוי מיטעום כלום עד דעל ליה למטללתיה סוכה דר' יוחנן ספרה דגופתא. **תנן**, חולים ומשמשיהן פטורין מן הסוכה. א"ר מנא לא סוף דבר חולין של סכנה, אלא אפילו חולין שאינן של סכנה. תני, אמר רשב"ג מעשה שהייתי חושש בעיניי בקיסרין, והתיר לי ר' יוסי ברבי לי ולכל משמשי לישן חוץ לסוכה. רבי אבא בר זבדא אמר, שושבינן וכל בני חופה פטורין מן הסוכה. תני, שומרי העיר ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה. שומרי העיר פטורין מן הסוכה בלילה ובלילה פטורין מן הסוכה בין ביום ובין בלילה. הדא דאת אמר בשומר גייסות להציל נפשות, אבל בשומרי ממון, עשו אותן כשומר גנות ופרדיסין וחייבים. אבודמא מלחא סוחר במלח הוה דמך קומי חנותיה. עבר רבי חייה בר אבא אמר ליה איזיל דמך גו מטללתך. ר' מנא הוה שושביניה דר' יעקב בר פליטי. אתא שאיל לר' יוסי האם שושבינים פטורים. א"ל איזיל דמך גו מטללתך. רבי יצחק בר מריון

הוה שושביניה דחד בר נש שאיל לרבי **אלעזר** אמר ליה איזיל דמוך גו מטללתך. מעשה שהלך רבי אלעאי אצל רבי אליעזר בלוד, א"ל [דף י עמוד ב] אף את משובתי הרגל? והלא אמרו שאין שבחו של תלמידי חכמים להיות מניח את ביתו ברגל והולך לו. כהדא ר' זעירה סליק לגזורה ברית דרבי אילא ולא קביל עלוי מיטעום כלום. **ולא ידעינן** אין משום דלא הוה עיסקיה טעם כלום עד יפני מוסף. **ואין משם** שאין שבחו של תלמידי חכמים להיות מניח את ביתו ברגל והולך לו. בהדין לא ידעין. **תנן, אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה.** א"ר **אלעזר** אכילה עראי, **ואין** שינה עראי. **מ"ט?** חברייא אמרין שכן אדם נשתקע בתוך שנתו. א"ר אילא שכן אדם ישן קימאה ודיו. מה נפק מן ביניהון? מסר שנתו לאחר. על דעתהון דחבריא מותר, **שאם ירדם יעירו אותו**, על דעתיה דרבי אילא אסור:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ב הלכה ו

מתני': מעשה שהביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל, ולרבן גמליאל שתי כותבות ודלי של מים, ואמרו העלום לסוכה. וכשנתנו לו לר' צדוק אוכל פחות מכביצה, ונטלו במפה משום נקיות ואכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו:

גמ': הוינן סברין מימר שלא בירך אחריו שלש ברכות. הא ברכה אחת על המחיה בירך. אשכח תני ולא ברכה אחת ולא שלש ברכות כיוון שאין בו שיעור. תני, כל שאומרין עליו שלש ברכות אומרים לפניו המוציא לחם מן הארץ. כל שאין אומר אחריו ג' ברכות אין אומרים לפניו המוציא לחם מן הארץ. התיבון, הרי פחות מכזית אין אומרים עליו שלש ברכות, מעתה לא יאמרו לפניו המוציא לחם מן הארץ? רבי יעקב בר אחא אמר לשאר המינין שאינם מחמשת מיני דגן נצרכה **אבל בחמשת המינים בכל שיעור מברך המוציא אף שאינו מברך לאחרים:**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ב הלכה ז

מתני': ר' אליעזר אומר, ארבע עשרה סעודות חייב אדם לוכל בסוכה, אחת ביום ואחת בלילה. וחכמים אומרין אין לדבר קיצבה חוץ מלילי יום טוב הראשון בלבד. ועוד אמר רבי אליעזר מי שלא אכל בלילי י"ט הראשון משלים בלילי יום טוב האחרון. וחכמים אומרים אין לדבר תשלומין. ועל זה נאמר [קהלת א טו] מעות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות:

גמ': **תנן, ר' אליעזר אומר, ארבע עשרה סעודות חייב אדם לוכל בסוכה, אחת ביום ואחת בלילה.** מה טעמא דר' אליעזר? נאמר כאן **בסכת** תשבו. ונאמר להלן במילואים [ויקרא ח לה] ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה. מה ישיבה **שנאמר** להלן עשה בה את הלילות כימים. אף ישיבה שנאמר כאן נעשה בה את הלילות כימים. **תנן, וחכמים אומרין אין לדבר קיצבה חוץ מלילי יום טוב הראשון בלבד.** אמר ר' יוחנן בשם ר' ישמעאל **טעמון דרבנן**, נאמר ט"ו בפסח ונאמר ט"ו בחג. מה ט"ו שנאמר בפסח לילה הראשון חובה ושאר כל הימים רשות. אף ט"ו **שנאמר** בחג, לילה הראשון חובה ושאר כל הימים רשות. [דף יא עמוד א] חברייא **בעו אי** מה להלן **אסור לאכול מן המנחה ולמעלה כדי שיכנסו למצה בתאווה** כדתנן ערבי פסחים סמוך למנחה לא יאכל אדם עד שתחשך כדי שיאכל מצה לתאבון. **ואף הכא אסור לאכול מן המנחה ולמעלה כדי שיכנסו לסוכה בתאווה?** רבי זעירה בעי, אי מה להלן עד שיאכל כזית מצה. **אף הכא צריך שיאכל כזית דגן** פת בסוכה **ואינו יוצא במיני תרגימה?** רבי הושעיה אמר כל שבעה חובה לאכול כזית דגן. ר' ברכיה אמר **רבי יוחנן ורבי הושעיה פליגין.** רב אבונא אמר לא פליגין. מה דאמר ר' יוחנן בשנתן דעתו כיוון **לצאת ידי חובה בלילה הראשון.** מה דאמר רבי הושעיה בשלא נתן דעתו **דכל השבעה תשלומים לראשון.** תני בשם ר' אליעזר. מי שלא עשה סוכתו בערב הרגל, אל יעשנה ברגל. **דכתיב [ויקרא כג מב] בסכת תשבו שבעת ימים. עשה סוכה הראויה**

לשבעה. והתני בר קפרא נפלה סוכתו ברגל יקימנה ברגל? **אמר ר' אחא בשם רבי חנינא, לא אסר ר"א מדאורייתא** והפסוק בסכת תשבו שבעת ימים אינו אלא אסמכתא **אלא קנס קנסו רבי אליעזר שלא עשה סוכתו מערב הרגל. תנן, ועוד אמר רבי אליעזר מי שלא אכל בלילי י"ט הראשון משלים בלילי יום טוב האחרון.** מחלפה שיטתיה דר' אליעזר? תמן הוא אמר י"ד סעודות חייב אדם לוכל בסוכה. והכא אמר הכין שרק לילה ראשון חובה ואם לא אכל בראשון ישלים אפילו ביום השמיני? א"ר אחא רק היום הראשון חובה אבל שאר הימים רק למצוה הושווה:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ב הלכה ח

מתני': מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית, בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. אמרו בית הלל לבית שמאי, מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני ב"ה לבקר את יוחנן בן החורוני, ומצאוהו ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית. אמרו להן בית שמאי משם ראייה? אף הן אמרו לו אם כך היית נוהג לא קיימתה מצוות סוכה מימך:

גמ': **תנן, מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית, בית שמאי פוסלין.** לא סוף דבר **שלב"ש שצריך ששולחנו יהיה בסוכה** ואפילו בסוכה גדולה **אלא בשיעור סוכה פליגי. שלב"ש צריך שיהיה בסוכה שיעור כדי ראשו ורובו ושולחנו.** כמה הוא כדי שולחנו? טפח. רבי יודה בר פזי ורבי אייבו בר נגרי הוון יתיבין אמרין. תנינן, **סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טהורין. ב"ש אוסרין, וב"ה מתירין.** אמרו בית הלל לבית שמאי. הואיל וטהורה אסורה לזרים, וטמאה אסורה לכהנים. מה טהורה עולה, אף טמאה תעלה. אמרו להן בית שמאי. לא, אם העלו החולין הקלין המותרין לזרים את הטהורה, תעלה תרומה החמורה האסורה לזרים את הטמאה? לאחר שהודו. **ר' אליעזר אומר, תרום ותשרף** שאני אומר סאה שנפלה היא זו שנפלה. **וחכמים אומרים, אבדה במיעוטה.** מי הודה למי? ב"ש לבית הלל, או בית הלל לב"ש? **אמרין, נצא לחוץ ונלמד. נפקין ושמעון לרבי חזקיה ורבי אחא שאמרו בשם ר' יודה בר חנינא.** לא מצינו שהודו ב"ש לב"ה, אלא בדבר זה בלבד. **אמר ר' יונה. ר' אביי שמע לה מן הדא דתנן.** המערה יין תרומה מכלי לכלי, ונגע טבול יום בקילוח, יעלה באחד ומאה. ואם תאמר ב"ה הודו לבית שמאי שלא תעלה, מאן תני הכא תעלה? לא בית שמאי ולא בית הלל. **אלא ודאי ב"ש הודו לב"ה שתעלה, והבריתא דברי הכל היא.** אמר רבי חנינא בריה דרבי הלל. **אולי בית הלל שנו אותה קודם שידו לבית שמאי?** אמר רבי יוסי, מתניתין אמרה כן דתנן. אחר שהודו, ר"א אומר תירום ותשרף. **משמע שהתרומה בטלה. אלא שצריך להרים אחת ונחלקו מה לעשות באותה אחת שמרים, ור"א לאו שמותי הוא?** [דף יא עמוד ב] א"ר חנינא. מתניתא אמרה כן דתני, אחר שהודו אילו לאילו, תעלה. **וקשה** בית שמאי מסלקין לון בשאלה שב"ה לא ענו עליה, **ואתה אומר דאינון מודיי לון?** אמר רבי אבין. יש כאן תשובה **שענו ב"ה לב"ש, אלא שנכתבה במקום אחר.** כהדא דתני ר' הושעיא. ומה טהורה שהיא חמורה שהיא בעון מיתה אצל הזרים, עולה. טמאה שהיא בעשה אצל הכהנים, לא כל שכן? **רואים שגדול כח הביטול של החולין. ומכח ק"ו זה הודו ב"ש.** מה זכו בית הלל שתיקבע הלכה כדבריהן? אמר ר' יודה בר פזי שהיו מקדימין דברי בית שמאי לדבריהן. ולא עוד אלא שהיו רואין דברי בית שמאי וחוזרין בהן. התיב רבי סימון בר זבדא קומי רבי אילא, או נאמר תנייה **סידר המשניות** חמתון **שב"ש סבון מינין מב"ה ואקדמון.** והא תני **אמרו בית הלל לבית שמאי,** מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני ב"ה לבקר את יוחנן בן החורוני **וכאן זה ציטוט של דברי ב"ה ואעפ"כ לא נאמר זקנינו וזקניכם** אלא הקדימו זקני ב"ש. אמר רבי זעירה רב הונה **אמר בשם רב הלכה כבית שמאי. תנן, אמרו להן בית שמאי משם ראייה? אף הן אמרו לו אם כך היית נוהג לא קיימתה מצוות סוכה מימך.** רבי ירמיה ורבי שמואל בר רב יצחק **אמרו בשם רב, ממה שסילקו שדחן ב"ש לב"ה הדא אמרה הלכה כדבריהן:**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ב הלכה ט

מתני': נשים ועבדים וקטנים פטורין מן הסוכה. כל קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה. מעשה שילדה כלתו של שמי הזקן ופיחת את המעזיבה וסיכך ע"ג המיטה בשביל הקטן:

גמ': **תנן, כל קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה.** אי זהו קטן **הצריך לאמו?** דבית ר' ינאי אמרי כל שהוא צריך לאמו שתקנחנו. ר' יוחנן אמר, כל שהוא ניעור משנתו וקורא אימא. תני רבי הושעיה קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה ואעפ"כ ויוצא בעירובה של אמו:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ב הלכה י

מתני': כל שבעה ימים עושה אדם את סוכתו קבע ואת ביתו עראי. ירדו גשמים, מאימתי מותר לפנות? משתסרח המקפה. מושלין אותו משל למה הדבר דומה? לעבד שבא למזוג כוס לקונו ושפך הקיתון על פניו:

גמ': **תנן, כל שבעה ימים עושה אדם את סוכתו קבע ואת ביתו עראי.** כתיב [ויקרא כג מב] בסכת תשבו **שבעת ימים.** ואין תשבו אלא תדורו. כמה דאת אמר [דברים יא לא] וירשתם אותה וישבתם בה. שיהא אוכל בסוכה ומטייל בסוכה ומעלה כליו לסוכה: **תנן,** ירדו גשמים, מאימתי מותר לפנות? **משתסרח המקפה.** לא סוף דבר שתסרח, אלא אפילו כדי שתסרח **אם היתה שם מקפה.** לא סוף דבר מקפת גריסין, אלא אפילו מקפה של כל דבר. תני, כשם שמפנין מפני הגשמים כך מפני השרב ומפני היתושין. רבן גמליאל נכנס ויוצא כל הלילה כשפסק הגשם היה חוזר לסוכה רבי **אליעזר** נכנס ויוצא כל הלילה. חד תלמיד מן דרבי מנא הורי [דף יב עמוד א] לחד מן קריביי דנשייא יצא אין מטריחין עליו שיחזור. ולא שמיע **הא דרבן** גמליאל נכנס ויוצא כל הלילה, **ורבי אליעזר** נכנס ויוצא כל הלילה

הדרן עלך פרק הישן

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ג הלכה א

מתני': לולב הגזול והיבש פסול. של אשירה ושל עיר הנדחת פסול. נקטם ראשו נפרצו נתלשו עליו פסול. נפרדו עליו כשר. רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה. ציני הר הברזל כשירות. כל לולב שיש בו ג' טפחים כדי לנענע בו כשר:

גמ': **תנן, לולב הגזול והיבש פסול.** תני רבי חייה **כתיב** [ויקרא כג מ] ולקחתם לכם. משלכם ולא הגזול. א"ר לוי. זה שהוא נוטל לולב גזול למה הוא דומה? לאחד שכיבד את השלטון תמחויו אחד, ונמצא משלו. אמרו, **אוי לו לזה שנעשה סניגורו** קטיגורו. **תנן, של אשירה ושל עיר הנדחת פסול.** שופר עכו"ם ושל עיר הנדחת. ר' **אלעזר** אמר כשר. תני רבי חייה כשר. תני רבי הושעיה פסול. הכל מודין בלולב שהוא פסול. מה בין שופר ומה בין לולב? א"ר יוסה. בלולב כתיב ולקחתם לכם, משלכם, ולא משל איסור הנייה. ברם הכא **כתיב** [במדבר כט א] יום תרועה יהיה לכם, מכל מקום. א"ר **אלעזר** תמן **בלולב** בגופו הוא יוצא וצריך שיהיה שלו. ברם הכא **בשופר** בקולו הוא יוצא. ויש קול אסור בהנייה?, מה פליגין רבי חייה **ורבי הושעיה בשגזל שופר** משופה עשוי כתיקונו אבל אם גזלו ושיפהו, דמים הוא חייב לו. גזל לולב מיכן והדס מיכן וערבה מיכן ואגדן **האם הקשירה נחשבת שינוי וקנה או לא?** נישמענה מן הדא סוכה גזולה, אית תניי כשירה. אית תניי פסולה. **ואמר** רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי, מאן דאמר כשירה, בשגזל קרקע. **וקרקע אינה נגזלת ודין הסוכה כשאלה ויוצא בה.** מאן דאמר פסולה, בשגזל פסל סכך. ואיפשר שלא **ייקשור?** מכאן שקשירה אינה קונה בגזל **הכא במאי עסקינן?** במיישב מלמעלן שרק הניח את הסכך ולא קשר. רבנן דקסרין **אמרו** בשם רבי יוחנן, בין זה ובין זה **כשרה** שאף בסוכה עשו תקנת מריש שאינו חייב אלא דמים. אי זו היא גזולה פסולה? [דף יב עמוד ב] כל שהוא

נכנס בתוך סוכתו של חבירו שלא מדעתו. כהדא גמליאל זוגא עבד ליה מטלא גו שוקא, עבר רשב"ל א"ל מאן שרא לך? **ולא אמר לו שפסולה: תנן, לולב יבש פסול. אמר רבי אבין בשם רבי יודה בר פזי, היבש פסול על שם [תהילים קטו יז] לא המתים יהללוהו. תני בשם ר' יודה, היבש עצמו כשר. ורק באתרוג צריך שיהיה הדר. אמר להן ר' יהודה והלא בכרכי הים מורישין לולביהן לבניהן. אמרו לו אין למדין משעת הדוחק. בעון קומי רבי אבינא, יבשה ציציתו מהו? מה בינו לקטום שאמרה המשנה שפסול? אמר לון, זה הדור וזה נקטם אינו הדור. אמר רבי מלוך בשם רבי יהושע בן לוי. נחלק המתאים, כמי שנפרצו העלין ופסול. כתיב [ויקרא כג, מ] ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל. ר' טרפון אומר כפות מכאן שהלולב צריך אגד. ר' עקיבה אומר כפות תמרים כשמן כך שמן ולא נאמר לדרשה. ר' יודה אומר, אם נפרד יאגדנו. **תנן, ציני הר הברזל כשירות. אלו הן ציני הר הברזל שהן כשירות, כל שראשה של זה מגיע לצד עיקרה של זו. תנן, נפרדו עליו כשר. רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה. תני חרות פתוח כענפי דקל בוגרים פסולה. דומה לחרות כשר. תנן, כל לולב שיש בו ג' טפחים כדי לנענע בו כשר. אמר רבי שמעון בר אבא בשם ר' יוחנן, כיני מתני'. כל לולב שיש בו ג' טפחים וכדי לנענע בו כשר. תני הדס וערבה ג' ולולב ארבעה. תני, באמת חמשה דברי רבי טרפון. וחכ"א באמת ששה. על דר' טרפון פושטין טפחים רברבין שכל טפח שיעורו טפח וחומש, ע"ד דרבנן פושטין דקיקין. ר' יונה ורשב"ל אמרו בשם רבי יודה נשייא, לולב טפח. רבי סימון אמר בשם רבי יהושע בן לוי, אזוב טפח. ר' זעירא בעי איך יתכן לולב טפח אזוב טפח? קס"ד שריב"ל בה לומר ששניהן שוין, ולא למנות דברים שנאמר בהם טפח, ובלולב טפח כדי לנענע. שאם היה בה למנות, היה לו למנות עוד הרבה. א"ר יוסי [דף יג עמוד א] קיימה ר' סימון לולב טפח כדי לנענע. ובאמת ריב"ל מנה את כל אלו ששיעורן טפח ולא רק לולב ואיזוב. דר' חנינא ור' סימון אמרו בשם רבי יהושע בן לוי לולב טפח. אזוב טפח שופר טפח שיוחזנו ויראה משני צידי ידו. שילייא טפח שאן שליא פחותה מטפח וי"א אף דופן שלישי של סוכה טפח. ר' זעירא בעי לולב טפח מלבד שידרה?, אזוב טפח חוץ מגבעולין?. ר' יוסה ורבי טבי אמרו בשם רב. ורבי חנינא רבי פרנך רב מתנה ויוסי בר מנשיא אמרו בשם רב. לולב טפח מלבד שידרה. אזוב טפח חוץ מגבעולין****

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ג הלכה ב

מתני': הדס הגזול והיבש פסול, של אשירה ושל עיר הנדחת פסול, נקטם ראשו נפרצו עליו, או שהיו ענביו מרובות מעליו פסול. ואם מיעטן כשר. ואין ממעטין ביום טוב:

גמ': כתיב [ויקרא כג מ] וענף עץ עבות. שענפיו חופין את רובו ועולה כמין קליעה. ואי זה? זה זה הדס. אין תימר זיתא, עולה כמין קליעה ואין ענפיו חופין את רובו. אין תימר זרגונה, ענפיו חופות את רובו ואינו עולה כמין קליעה. ואי זה זה זה הדס. תנן, או שהיו ענביו מרובות מעליו פסול. אמר חיה בר אדא בשם רשב"ל, במשחירות שנו. למה דווקא שחורות פסול? או משם שאין דומות לעצו שהעץ ירוק והוי מנומר. או משם שנגמר פריו ועץ כתיב ולא פרי. מה נפק מן ביניהון? היה דרכו לגדל ירוקים. אין תימר משם שאין דומות לעצו, הרי דומות לעצו. ואם משום שנגמר פריו אף כאן נגמר פריו וממה שאסרה המשנה ולא חלקה, הוי לא טעמא די אלא משם שנגמר פריו. ואף ירוקים שנגמרו פסול

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ג הלכה ג

מתני': ערבה גזולה ויבישה פסולה, של אשירה ושל עיר הנדחת פסולה, נקטם ראשה נפרצו עליה והצפצה פסולה. כמושה ושנשרו מקצת עליה ושל בעל כשירה:

גמ': כתיב [ויקרא כג מ] וערבי נחל. אין לי אלא של נחל. של בעל ושל הרים מניין? תלמוד לומר וערבי. אבא שאול אומר, ערבי נחל שתיים. ערבה ללולב וערבה למקדש שהיו מקיפים את המזבח. [דף יג עמוד ב] לת"ק שמרבה כל סוגי ערבה, אם כן למה נאמר וערבי נחל? פרט לצפצה. איזו היא של

צפצפה? העשויה כמין מגל שהשנים פונות לצד אחד פסולה שהיא צפצפה. כמין מסר שהשנים ישרות כשירה. איזו היא ערבה פסולה? עלה עגול וקנה לבן. איזו היא ערבה כשירה? עלה ארוך וקנה אדום

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ג הלכה ד

מתני': ר' ישמעאל אומר, ג' הדסים ושתי ערבות לולב אחד ואתרוג א'. ואפילו שנים קטומים וא' שאינו קטום. רבי טרפון אומר, אפילו שלשתן קטומין. ר' עקיבה אומר. כשם שלולב אחד ואתרוג אחד כך הדס א' וערבה אחת:

גמ': ר' ישמעאל דרש פרי עץ הדר אחד שנאמר בלשון יחיד. כפות תמרים א' כפת כתיב בלשון יחיד. וענף עץ עבות ג' שלושה מילים. וערבי נחל שתיים מיעוט רבים. שתי דליות הדסים מודלות שבד"כ נקטמות ואחת שאינה קטומה. ר' טרפון אומר אפילו שלשתן קטומין, ר' אבא בר ממל בעא קומי ר' אימי, כמה דרבי ישמעאל מרבה בהדס מפני שנאמר בו שלושה מילים אף שענף פירושו אחד ירבה בשאר כל המינין שיהיו שלושה אתרוגים שנאמר פרי עץ הדר. שני לולבים שנאמר כפת תמרים. ושני ערבות שנאמר ערבי נחל? א"ל מיסבור את סבר על דר"י קטום אינו הדר? קטום פסול, ואן שם אלא הדס אחד כשר ומוסיפים עוד שנים פסולים משום הידור מצוה. והא תנינן ר"ט אומר אפילו שלשתן קטומין. לית בר נש אמר אפילו אלא דהוא מודה על קדמיתא ומיקל עליו. ואם לרבי ישמעאל מעיקר הדין די באחד, נמצא שרבי טרפון מחמיר שהוא מחייב שלושה הדסים. כהא דרבי חגי' בעא קומי רבי יוסה [דף יד עמוד א] למה ר"ט אומר אפילו, שפירושו שהוא בא להקל הרי לפי הדברים נראה שבא ר' טרפון להוסיף על דברי ר' ישמעאל? א"ל, ר' ישמעאל סבר קטום אינו הדר ולכן חיבים אחד שאינו קטום. ור' טרפון סבר קטום הדר ואף שהוא מצריך שלושה, הרי הוא מקל על רבי ישמעאל שיותר קל למצא שלושה קטומים מאשר אחד שלם. ר' יסא כד סלק להכא חמתון מבחרין הדסה. אמר למה בני מערבא מבחרין הדסה הרי כל ההדסים כשרים? ולא שמיע דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי, כתיב [נחמיה ח טו] ואשר ישמיעו ויעבירו קול בכל עריהם וגו' צאו ההר והביאו עלי עץ שמן ועלי הדס ועלי תמרים ועלי עבות. ולא היא הדס ולא היא עץ עבות? אלא הדס לסוכה ועץ עבות ללולב. ר' זעירה אחר שהיה אוגד את הלולב הוה תקע לה להדסים לתוך האגד ולא חשש שמא ינשרו עליהם. העושה לולב לעצמו אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות לולב. עשה לאחר מברך לעשות לולב לשמו. כשהוא נוטלו מהו אומר? ברוך אקב"ו על נטילת לולב. נתפלל בו אומר ברוך שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה. ומברך עליו כל שעה שהוא נוטלו. כיצד מברכין על נר חנוכה? רב אמר ברוך אקב"ו על מצות הדלקת נר חנוכה. הכל מודין בי"ט הראשון שהוא אומר על נטילת לולב. מה פליגי? בשאר כל הימים. ר' יוחנן אמר, על נטילת לולב, ריב"ל אמר על מצות זקנים שבשאר הימים החיוב מדרבנן. מה אמר רב בלולב? מה אם חנוכה שעיקרה היא מדבריהן, הוא אומר על מצות נר חנוכה. לולב שעיקרו הוא מדבר תורה לא כל שכן? מה אמר רבי יהושע בן לוי בחנוכה? מה אם לולב שעיקרה היא דבר תורה אומר על מצות זקנים. חנוכה שעיקרה היא מדבריהן לא כל שכן? לא צורכא אלא. [דף יד עמוד ב] מה א"ר יוחנן בחנוכה? חייה בריה דרב מברך על כל פעם ופעם. רב חונה לא מברך על הלולב אלא פעם אחת בלבד ביום הראשון. אמר רבי חונה בשם רב יוסף. טעמיה דרב חונה, דמעשר דמאי מדבריהן, ושאר כל הימים מדבריהן. מה דמאי אין מברכין עליו, אף שאר כל הימים אין מברכין עליו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ג הלכה ה

מתני': אתרוג הגזול והיבש פסול, של אשירה ושל עיר הנדחת פסול. של ערלה פסול, של תרומה טמאה פסול. ושל טהורה לא יטול, ואם נטל כשר. ושל דמאי בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. ושל מעשר שני בירושלים לא יטול ואם נטל כשר:

גמ': כתיב [ויקרא כג מ] פרי עץ הדר. עץ שפריו הדר ועצו הדר אי זה זה אתרוג. אין תימר רימונא פריו הדר ואין עצו הדר. אין תימר חרובה, עצו הדר ואין פריו הדר. אי זה זה? זה אתרוג. **למה נקרא הדר?** א"ר לוי שהוא דר באילנו משנה לחבירתה. אמר רבי תנחומא תירגם עקילס הדר **הידרו** של מים, אילן שהוא גדל על פני המים שגדל על כל מים. גם מי גשם וגם השקיה. תני רשב"י **כתיב** [ויקרא כג מ] ולקחתם לכם פרי עץ הדר. עץ שפריו הדר ועצו הדר. טעם פריו כטעם עצו. טעם עצו כטעם פריו. פריו דומה לעצו, עצו דומה לפריו. ואי זה זה? זה אתרוג. רבי יעקב דרומיאי בעי. **הא דתנן מערבין בדמאי דלא כבית שמאי?** דתנינן, ושל דמאי בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. ושל מעשר שני בירושלם לא יטול ואם נטל כשר. **או דלמא כיוון דעירוב רק מדרבנן, מערבין בדמאי אף לב"ש?**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ג הלכה ו

מתני': עלתה חזזית על רובו, ניטלה פיטמתו, ניקב נקלף נסדק חסר כל שהוא פסול. עלתה חזזית על מיעוטו, ניטל עוקצו, ניקב ולא חסר כל שהוא כשר. אתרוג הכושי פסול, הירוק ככרתן, ר"מ מכשיר ור' יהודה פוסל

[דף טו עמוד א] גמ': אמר רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל. כל הפסולין אינן פוסלין אלא ביום טוב הראשון בלבד. **תנן, עלתה חזזית על רובו פסול.** תמן אמרין, ורובו מצד אחד אבל אם בכמה מקומות אפילו מיעוט פסול שנראה כמנומר. עלתה חזזית בחוטמו אפילו במשהו הרי זה כרובו לפסול כי שם אדם נותן עניו: **תנן,** ניטלה פיטמתו פסול. מאי פיטמתו? תמן אמרין שושנתו הפרח בראש הדר. ור' יצחק בר חקולא אמר פיקא כל המקל שעליו הפיטמא עד שנעשה גומה. **תנן, ניקב נקלף נסדק חסר כל שהוא פסול.** ניקב ולא פילש מבפנים עד חדרי הזרע כשר. כהיא **דתנן** ניטל עוקצו ניקב ולא חסר כל שהוא כשר. ומה שאמרה המשנה ברישא ניקב פסול, בשניקב עד חדרי הזרע. **תנן,** אתרוג הכושי פסול. הבא מן הכושי מקום שכל האתרוגים שם שחורים כשר. **תנן,** הירק ככרתן ר"מ מכשיר ור' יהודה פוסל. רבי זעירא בעא קומי רבי אימי, כהן כרתינון ירוק ממש, או דדמי להן כרתינון? אמר להן כהן כרתינון ירוק ממש. **גבי צרעת כתיב והיה הנגע ירקרק,** אי זהו ירקרק? ירוק שבירוקים. ר' אלעזר אומר כשעוה וכשושנת קרמל צהוב. סומכוס אמר ככנפי טווס. אי זהו אדמדם? אדום שבאדומים זהו זהירות עמוקה. **התם הוא אומר אפילו צהוב, והכא הוא אמר הכין שדווקא ירוק ממש.** א"ר פינחס שנייא היא תמן דכתיב ירקרק, שאינו ירוק כל כך:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ג הלכה ז

מתני': שיעור אתרוג קטן. ר' מאיר אומר כאגוז, ר' יהודה אומר כביצה. והגדול כדי שיאחוז את שניהם בידו אחת דברי רבי יהודה., ר' יוסי אומר אפי' אחד בשתי ידיו:

גמ': אתרוג הבוסר. ר' עקיבה אומר אינו פרי, וחכ"א פרי. ר' אילא ור' יסא אמרו בשם ר' אלעזר. אתייהא דר"ש כשיטת ר"ע רבו. כמה דר' עקיבה אמר אתרוג בוסר אינו פרי. כן ר"ש אמר אתרוג בוסר אינו פרי לענין מעשר. א"ר יוסה. וכי כל שהוא כשר בלולב חייב במעשרות, וכל שאינו כשר בלולב אינו חייב במעשרות? התיבון הרי מנומר, הרי הגדל בדפוס, הרי העשוי ככדור, הרי הוא פסול בלולב וחייב במעשרות. [דף טו עמוד ב] מסתברא רבי שמעון יודה לר' עקיבה, ור"ע לא יודה לרבי שמעון. רבי שמעון יודה לר"ע דכתיב פרי עץ הדר ובוסר אינו פרי. ר' עקיבה לא יודה לרבי שמעון. דהרי מנומר הרי גדל בדפוס הרי עשוי ככדור הרי הוא פסול בלולב, וחייב במעשרות. **תנן, שיעור אתרוג קטן. ר' מאיר אומר כאגוז, ר' יהודה אומר כביצה.** אן תנינן כאגוז. אית תניי תני עד כאגוז. מאן דאמר כאגוז כאגוז עצמו כשר. מאן דאמר עד כאגוז, כאגוז עצמו פסול. **תנן, ר' יהודה אומר כביצה. והגדול כדי שיאחוז את שניהם בידו אחת דברי רבי יהודה.** ר' יוסי אומר אפי' אחד בשתי ידיו אמר רבי יוסה. אילו הוה כתיב וכפות תמרים יאות, שצריך לאחוז את האתרוג והלולב ביד אחת.

לית כתיב אלא כפות תמרים. אפילו זה בידו אחת וזה בידו אחת. אמרו עליו על רבי עקיבה שנכנס לבית הכנסת ואתרוג על כתיפיו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ג הלכה ח

מתני': אין אוגדין את הלולב אלא במינו דברי ר' יהודה. ר' מאיר אומר אפילו במשיחה. א"ר מאיר, מעשה באנשי ירושלים שהיו אוגדין את לולביהן בגימונות של זהב. אמרו לו, במינו היו אוגדין אותו מלמטה. ואיכן היו מנענעין? בהודו ליי' תחילה וסוף, ואף באנא יי' הושיעה נא כדברי בית הלל. בית שמאי אומרים אף באנא ה' הצליחה נא. אמר רבי עקיבה. צופה הייתי ברבן גמליאל ובר' יהושע שכל העם מטרפין בלולביהן, והם לא ניענעו אלא באנא יי' הושיעה נא בלבד. מי שבא בדרך ולא היה בידו לולב, כשיכנס לביתו יטול על שולחנו. אם לא נטל בשחרית, יטול בין הערבים. שכל היום כשר ללולב:

גמ': **תנן, אמר רבי עקיבה. צופה הייתי ברבן גמליאל ובר' יהושע שכל העם מטרפין בלולביהן, והם לא ניענעו אלא באנא יי' הושיעה נא בלבד.** הא בהודו לא היו מנענעים? והרי בהודו לא פליגי ב"ה וב"ש שמנענעים? **ודאי שבהודו נענעו לא העיד אלא להוציא שבאנא יי' הצליחה נא לא נענעו.** אמר רב חייה בר אשי בשם רב. זה שהוא משכים לצאת לדרך נוטל לולב ומנענע. שופר ותוקע. **שמדאורייתא מעלות השחר יוצא.** לכשתגיע עונות קריאת שמע ה"ז קורא את שמע ומתפלל. תני צריך לנענע ג' פעמים, ר' זעירה בעי, הכין מוליך נחשב חד והכין ומביא נחשב חד. תמן תנין **שבעה סמנין מעבירין על הכתם רוק תפל ומי גריסין ומי רגלים ונתר ובורית קמוניא ואשלג. ותני, צריך לכסס ג' פעמים בין כל דבר ודבר.** ר' זעירה בעי הכין מוליך חד והכין ומביא חד או הכין והכין חד

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ג הלכה ט

מתני': מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו, עונה אחריהן מה שהן אומרים ותהא לו מאירה. אם היה גדול מקרא אותו, עונה אחריו הללויה.

[דף טז עמוד א] גמ': תני, אבל אמרו אשה מברכת ברכת המזון לבעלה עבד לרבו קטן לאביו. ניחא אשה מברכת לבעלה ועבד לרבו. **אבל אך קטן מברך לאביו הרי מדובר בקטן שאינו מחויב בדבר, דלא כן** א"ר אחא בשם ר' יוסה בר נוחריי, כל שאמרו בקטן כדי לחנכו? תיפתר בעונה אחריהן שחוזר על מה שאמרו. כהי דתנין תמן מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרים אותו, **עונה אחריהם מה שהם אומרים.** ותהא לו מאירה. **דתבוא** מאירה לבן עשרים שצריך לבן עשר:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ג הלכה י

מתני': מקום שנהגו לכפול יכפול, לפשוט יפשוט, לברך אחריו יברך, הכל כמנהג המדינה. הלוקח לולב מחבירו עם הארץ בשביעית, נותן לו אתרוג במתנה שאינו רשאי ליקחו בשביעית:

גמ': רב ושמואל חד אמר הללויה זה מילה אחת וחורנה אמר הללו יה. מ"ד הללו יה נחלק ויכול לכתוב בשני שורות ואינו נמחק, מ"ד הללויה נמחק ואינו נחלק. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר רב, שמעית מן חביבי רבי חייא דודו אם יתן לי אדם ספר תילים של ר"מ, מוחק אני את כל הללויה שבו, שלא נתכוין לקדשן. הוי דו אמר הללויה. מיליהון דרבנן פליגן, דא"ר סימון בשם ר' יהושע בן לוי. בעשרה לשונות של שבח נאמר ספר תילים, באישור אשרי בניצוח בניגון בשיר במזמור בהשכל ברינה

בתודה בתפילה בברכה. המאושר שבכולן הללויה, שהשם והשבח כלולין בו. מכאן שאף שזה מילה אחת ואינו נחלק אסור במחיקה ר' זעירה בעי קומי רבי אבהו. מה נעני אחר מי שמקרא את ההלל? א"ל רבי אבא, כיפה קומי תכופץ עצמך לפניו וחזור על כל מה שהוא אומר. ר' יונה, עני הכין והכין חזר על הכל. ר' אליעזר לא עני הכין והכין אלא רק ראשי פרקים. תני. שמע ולא ענה, יצא. ענה ולא שמע, לא יצא. אמר רב בשם אבא בר חנה ואית דאמרי לה אבא בר חנה אמרה בשם רב. מה שאמרנו לא ענה יצא, הכוונה שלא ענה על הכל. אבל והוא שענה ראשי פרקים. שהיו אומרים הללויה על כל דבר ודבר שהחזן מקריא רבי זעירא בעי. הי אינין ראשי פרקים? [תהילים קיג א] הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה'. בעון קומי ר' חייא בר אבא. מנין שאם שמע ולא ענה יצא? אמר. מן מה דאנן רבנן רברביא עבדין כן. דאינון קיימין בציבורא. דאילין אמרין ברוך הבא. ואילין אמרין בשם ה'. ואילין ואילין יוצאין ידי חובתן. תני רב אושעיא. עונה הוא אדם אמן, אפילו לא אכל. ואינו אומר נברך שאכלנו משלו, אלא אם כן אכל. תני, אין עונין אמן יתומה, ולא אמן קטופה. ולא אמן חטופה. בן עזאי אומר. העונה אמן יתומה, יהיו בניו יתומים. חטופה, יתחטפו שנותיו. קטופה תקטף נשמתו. ארוכה, מאריכין לו ימיו ושנותיו בטובה. איזו היא אמן יתומה? אמר רב הונא. [דף טז עמוד ב] דין דחבי למיברכה, והוא ענה ולא ידע למה הוא ענה שלא שמע הברכה. תנא. גוי שבירך את השם, עונה אחריו אמן. אמר ר' תנחום. אם בירכך גוי, ענה אחריו אמן. דכתיב [דברים ז יד] ברוך תהיה מכל העמים. גוי אחד פגע את רבי ישמעאל ובירכו. אמר ליה, כבר מילתך אמורה. פגע אחרינא וקיללו. אמר ליה, כבר מילתך אמורה. אמרו לו תלמידיו. רבי, כמה דאמרת להדין אמרת להדין? אמר לון. כן כתיב [בראשית כז כט] אורריך ארור ומברכך ברוך. תנן, מקום שנהגו לכפול יכפול, לפשוט יפשוט. רבי היה כופל בה דברים מאודך כמו שאנו נוהגים, ר' אלעזר בן פרטא פושט בה דברים לא היה כופל. תנן, הלוקח לולב מחבירו עם הארץ בשביעית, נותן לו אתרוג במתנה שאינו רשאי ליקחו בשביעית. א"ר אלעזר דזקני הגליל היא. דזקני הגליל אומרים, אסור למסור למי שהוא חשוד על השביעית יותר ממזון שתי סעודות אבל לחכמים שמתירים שלוש מותר. שמסתמא אתרוג זול יותר ממחיר מזון שלוש סעודות. אמר רבי מתנייה, תיפטר דברי הכל כשהיו אתרוגים נמכרין ביוקר יותר משלוש סעודות. כהדא תרונג"א מגדלי אתרוגים הוין מצפצפין מעטים תמן בבבל, והוה רב נחמן בר יעקב אף שהיה עשיר והיה חתן של ראש הגולה לא יכל להרשות לעצמו לקנות שני אתרוגים י'הב אתרוגא מתנה לבריה אמר ליה לכשתזכה בו ובמצותו החזירהו לי:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ג הלכה יא

מתני': בראשונה היה הלולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום א'. משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא הלולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש. ושיהא יום הנף כולו אסור. יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת, כל העם מוליכין את לולביהן לבית הכנסת, למחרת משכימין ובאין, כל אחד ואחד מכיר את שלו ונוטל. מפני שאמרו אין אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של חבירו בי"ט הראשון של חג, ושאר כל ימות החג אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של חבירו. ר' יוסי אומר, י"ט הראשון של חג שחל להיות בשבת שכח והוציא את הלולב לרשות הרבים פטור, מפני שהוציאו ברשות:

גמ': כתיב [ויקרא כג מ] ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים. אית תניי תני בשמחת שלמים הכתוב מדבר. אית תניי תני בשמחת הלולב הכתוב מדבר. מאן דאמר בשמחת לולב הכתוב מדבר, ביום הראשון דבר תורה ושאר כל הימים דבר תורה במקדש וריב"ז מתקין על דבר תורה שבכל הארץ יטלו כל שבעה כמו במקדש. מאן דאמר בשמחת שלמים הכתוב מדבר. ביום הראשון דבר תורה, ושאר כל הימים אף במקדש מדבריהן. וריב"ז מתקין על דבריהן שיטלו במדינה כל שבעה? [דף יז עמוד א] ויש תקנה אחר תקנה? חברייא בעון קומי ר' יונה. כמה דאת אמר תמן והקרבתם אשה לה' שבעת ימים. אין שבעה בלא שבת ומכאן למדנו שקרבנות דוחים שבת ודכוותה ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים בלולב אין שבעה בלא שבת ולמה שבגבולין לא ידחה שבת מהתורה? אמר לון, שניא היא דכתיב ולקחתם לכם ביום

הראשון, חלק הראשון מהם. מעתה במקדש ידחה ובגבולין לא ידחה **אפילו אם היום הראשון חל בשבת?** אמר ר' יונה, אילו היה כתוב ולקחתם לפני ה' אלהיכם. הייתי אומר כאן במקדש ריבה שיטול אפילו בשבת ובמקום אחר בגבולין מיעט. אלא **כתיב** ולקחתם לכם **ביום הראשון**, מכל מקום. ושמתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים, בירושלם. **תנן**, ר' יוסי אומר, י"ט הראשון של חג שחל להיות בשבת שכח והוציא את הלולב לרשות הרבים פטור, מפני שהוציאו ברשות. חברייא אמרין דברי ר' יוסה שהוציאו לצאת בו ידי חובתו שמצות עשה דוחה למצוה בלא תעשה. אמר לון ר' יוסי, לא מן הדא אלא מן הדא. **דהוי טרוד בדבר מצווה ופטור שאפילו שכבר יצא יש הידור מצווה להחזיק בארבעת המינים, והוי טרוד במצוה** דאמר ר' אילא ותניי תמן, כך היה המנהג בירושלים שהיה הלולב חביב עליהם ולא הניחוהו מידם, אדם הולך לבית הכנסת ולולבו בידו, קורא את שמע ומתפלל ולולבו בידו. נכנס לבקר את החולה ולולבו בידו. לשאת את כפיו ולקרות בתורה נותנו לחבירו. הניחו בארץ אסור לטלטלו. א"ר אבון זאת אומרת שהוא אסור בהנייה. **שאם היה מותר בהניה, הרי ראוי להריח באתרוג ובהדס ולנפנף בערבה ולא היה נאסר ליטלו.** תני מטלטלין עצי בשמים להריח בהן לחולה בשבת. רבנן דקיסרין אמרין ערבה מותר להניף בה לחולה בשבת. אף בסכין של מילה כן? **שלא רבי יוסי יהיה פטור אם הוציא משום שהיה טרוד בדבר מצווה.** אף במצה כן? מן מה דא"ר יוחנן דלדברי ר' יוסה אפילו פירש חוזר אפילו על הציצין שאינן מעכבין את המילה **אף שאן בהם אלא הידור מצווה.** הדא אמרה אף בסכין של מילה כן אף במצה כן:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ג הלכה יב

[דף יז עמוד ב] מתני': מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה ומחזרת למים בשבת. ר' יהודה אומר בשבת מחזירין, ובי"ט מוסיפין, ובמועד מחליפין. כל קטן שיש בו דעת לנענע חייב בלולב:

גמ': **תנן**, כל קטן שיש בו דעת לנענע חייב בלולב. יודע לנענע חייב בלולב. יודע להתעטף חייב בציצית. יודע לדבר אביו מלמדו לשון תורה. יודע לשמור את ידיו, אוכלין על ידיו תרומה שנגע בה בידיו. את גופו, אוכלין על גופו טהרות. אבל אינו עובר לפני התיבה, ואינו נושא את כפיו ואינו עומד על הדוכן עד שיתמלא זקנו. **רבי** אומר, וכולהם מבן עשרים שנה ומעלה. **שנאמר** [עזרא ג ח] ויעמידו את הלויים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית יי'

הדרן עלך פרק לולב הגזול

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ד הלכה א

מתני': לולב וערבה ששה ושבעה. ההלל והשמחה שמונה. סוכה וניסוך המים שבעה. והחליל חמשה וששה. לולב שבעה. כיצד? יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת. לולב שבעה ושאר כל הימים ששה. ערבה שבעה כיצד? יום השביעי של ערבה שחל להיות בשבת שבעה, ושאר כל הימים ששה:

גמ': אמר רבי זעירא בשם רבי אילא, ורבי יוסי אמר בשם רבי יוחנן. עשר נטיעות ערבה וניסוך המים, הלכה למשה מסיני. ודלא כאבא שאול. דאבא שאול אמר, ערבה דבר תורה. דכתיב וערבי נחל. שתיים. חד ערבה ללולב, וחד ערבה למקדש. רבי אבא ורבי חייא אמרו בשם רבי יוחנן. עשר נטיעות ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני. ודלא כר"ע. דר"ע אמר, ניסוך המים דבר תורה. שבכל הימים כתוב ונסכו, חוץ מהיום השני והשישי והשביעי שנאמר בשני ונסכיהם, בששי ונסכיה, בשביעי כמשפטם. מ"ם יו"ד מ"ם. רבי חייא בר אבא בעי קומי רבי יוחנן. [דף יח עמוד א] ועכשיו למה הן חורשין בזקנות עד ר"ה? א"ל בשעה שניתנה הלכה למשה מסני, ניתנה שאם בקשו לחרוש יחרושו. אמר רבי אבא בר

זבדי בשם רבי חוניה דבקעת חוורן. עשר נטיעות ערבה וניסוך המים, מיסוד הנביאים הראשונים. מה ופליג? **אמר** רבי יוסי ב"ר בון בשם לוי. כך היתה הלכה בידן ושכחוה, ועמדו השנים נביאים ראשונים שהם שניים למשה רבנו והסכימו על דעת הראשונים. ללמדך שכל דבר שבית דין נותנין נפשם עליו, סופו להתקיים בידם כמה שנאמר למשה מסיני. ואתיא כ"י **דאמר** רבי מנא כתיב [דברים לב מז] כי לא דבר רק הוא מכם. ואם דבר רק, הוא מכם. למה שאין אתם יגיעין בו. כי היא חייכם. אימתי היא חייכם? בשעה שאתם יגיעים בו. רבי יוחנן אמר לרבי חייא בר ווא. בבלייא. תרין מילין **סלקין בידכון**. שתי דברים שנהגו בני בבל התפשטו בארץ ישראל **מפשוטיא דתעניתא** השתחוואה בפישוט ידיים בתענית. **וערבתיא דיומא שביעיא** חיבוט ערבות בהושענה רבא. ורבנן דקיסרין אמרין, אף הדא מקזתה שמדלגים בר"ח בהלל. ו"א ימים שלא מקיזים בהם דם. ר' סימון מפקד לאילין דמחשבין **את עיבור החדשים**, יהבון דעתכון דלא תעבדין לא תקיעתה בשבת ולא ערבתיא בשבתא. ואין אדחקון עבדון תקיעתה שמכל מקום יתקעו ביום השני ולא תעבדון ערבתיא **שנדחת לגמרי בגבולין** :

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ד הלכה ב

מתני': מצות לולב כיצד? כל העם מוליכין את לולביהן להר הבית והחזנין מקבלין מידן וסודרין אותן על גג האיציטבה, והזקנים מניחין את שלהן בלשכה. ומלמדין אותן לומר כל מי שהגיע לולבי בידו הרי הוא לו מתנה. למחרת משכימין ובאין. החזנין מזרקין לפניהן והן מחטפין ומכין איש את חברו. וכשראו ב"ד שהיו באין לידי סכנה התקינו שיהיה כל אחד ואחד נוטל בביתו:

גמ': **תנן, ומלמדין אותן לומר כל מי שהגיע לולבי בידו הרי הוא לו מתנה**. ר' דרומיאי בעי מזה שאחרי שכל אחד תופס לולב מתנים שכל מי שתפס זכה. מתני' דלא כר' דוסא, דרבי דוסא אמר **פעמים שהעניים לוקטים לקט שכחה ופאה יותר מהראוי להם, ונמצא שאוכלים טבלים, שרק לקט שכחה ופאה פטורים מהמעשר. וכדי למנוע מהם מכשול עומד בעה"ב בבקר ואומר כל מה שילקטו העניים בין העומרים, הבקר. הרי הוא הפקר. כי יש ברירה אבל אחר שיקחו העניים לא יעזור אם יפקיר, כיוון שאין אדם מפקיר דבר שאינו ברשותו. רבי יודה אומר אן ברירה לכן אומר כך לעיתותי ערב אחר שכבר לקחו אותם העניים. וחכמים אומרים אין הבקר אנסין הבקר. שאין אנו אחראין לרמאין. [דף יח עמוד ב] ואף לדעת חכמים קשה, תמן את אמר אין הבקר אנסים הבקר. והכא את אמר הבקר אנסים הבקר? אמר רבי אלעזר, הכא בלולב על דעתו הוא מבקר, ברם התם שהעניים לקטו יותר מחלקם על כרחו הוא מבקר. אמר רבי חנני' בר ריה דר' הלל ויאות, תדע לך שהוא כן. שכבר חילופיו לולבו של חברו בידו. רב מפקד לדבית רב אחי. רב המנוא מפקד לחברייא. כד תהוון יהבין את הלולב מתנה ביומא טבא, לא תהוון יהבין לה אלא לדעת גמורה. שאם לא כן אינו יוצא בו ידי חובה. כהדא רב הונא יהב אתרוגא מתנה לבריה א"ל, אין יומא טבא יומא דין הרי הוא לך מתנה. ואין למחר הרי הוא לך מתנה**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ד הלכה ג

מתני': מצות ערבה כיצד? מקום היה למטה מירושלם ונקרא מוצא. ויורדין לשם ומלקטים משם מורביות של ערבה, ובאין וזוקפין אותן בצידי המזבח וראשיהן כפופין על גבי המזבח. ותקעו והריעו ותקעו. בכל יום מקיפין את המזבח פעם אחת ואומר [תהילים קיח כה] **אנא יי' הושיעה נא. אנא יי' הצליחה נא. רבי יהודה אומר אני והוא הושיעה נא. אני והוא גמטריה של אנא ה'.** ו"א שזה שם מע"ב אותיות כביכול עימו אנכי בצרה הושיעה נא. אותו היום מקיפין את המזבח שבע פעמים. בשעת פטירתן מה הן אומרים יופי לך מזבח יופי לך מזבח. רבי אליעזר אומר ליה ולך מזבח ליה ולך מזבח:

גמ': **תנן, מקום היה למטה מירושלם ונקרא מוצא. מהו מוצא? ממציא שהיה מוצא מתשלום מסים.** אמר רבי תנחומא קלונייא בני חורין ממס הוה שמה. **תנן, ויורדין לשם ומלקטים משם מורביות של ערבה, ובאין וזוקפין אותן בצידי המזבח וראשיהן כפופין על גבי המזבח.** בר קפרא אמר

וגבהן אחת עשרה אמה. אמר רבי יוסה מתני' אמרה כן **דתנן**, וראשיהן כפופין לצדדי המזבח ומזבח היה עשר אמה. רבי זעירא שלח שאיל לר' דניאל בריה דרב קטינא. שמעת מאביך האם **ערבה בהושענה רבה** טעונה ברכה? **והאם ניטלת בפני עצמה, או שיוצא בערבה שבארבעת המינים? והאם יש לה שיעור?** אתא רבי אייבו בר נגרי בשם רב חונה ואמר, טעונה ברכה, וניטלת בפני עצמה, אם יש לה שיעור לא שמעתי. תמן אמרין רב ששת ורב נחמן בר יעקב, חד אמר **צריך ג' בדי עלין**, וחורנא אמר אפילו בד אחד. תני, **ונעשת אף בכהנים בעלי מומין**. ר"ש בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן. בעלי מומין נכנסין [דף יט עמוד א] בין האולם ולמזבח? **והתני בן האולם ולמזבח מקודש ממנו שאן בעלי מומין נכנסים לשם**. א"ל כשירים היו **בעלי מום לעמוד בן האולם למזבח מדאורייתא וחכמים אסרו שלא לצורך אבל למצוה התירו**. **תנן**, רבי יהודה אומר אני והוא הושיעה נא. אני

והוא גמטריה של אנא ה'. ו"א שזה שם מע"ב אותיות כביכול עימו אנכי בצרה **הושיעה נא**. היה להם גרסא אחרת במשנה לכן רבי יוחנן מתקן לגרסא שאצלנו אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן, כיני מתניתא. אני והוא הושיעה נא. אני והוא הושיעה נא. א"ר אבהו [תהילים פ ג] ולכה לישועתה לנו. לך ודאי דעימו אנכי בצרה וישועת ישראל היא ישועת השכינה. דרש רבי אבא סרוגיה [זכריה יב ז] והושע יי' את אהלי יהודה בראשונה. **והיוושע כתיב** כביכול שגם השכינה נושעת. דרש ר' זיכיי [מיכה ד י] כי עתה תצאי מקריה ושכנת בשדה. ושכינתי בשדה **כתיב**. חנניה בן אחי ר' יהושע אומר [שמות כ ב] אנכי יי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. **הוצאתך כתיב**. רבי ברכיה ורבי ירמיה אמרו בשם ר' חייה בר אבא דריש לוי בר סיסי בנהרדעא [שם כד י] ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר. והרי לבינה אינה כעצם השמים. ז' כלבת הספיר עד שלא נגאלו **להזכיר השעבוד**. אבל משנגאלו איכן דרכה של לבנה להינתן שם היא נתונה ולא תחת רגליו **וחזר להיות כעצם השמים לטוהר**. אמר ר' ברכיה מעשה אין כתיב כאן אלא כמעשה. **היא וכל ארגלייה הכלים לעבדות** שקשורים לעשית הלבנה הסל והמגרפה שלה היא וכל פרקמטיה שלה הטיט והתבן וכדומה. אמר ר' מיישה בבבל כתיב [יחזקאל א כו] כמראה אבן ספיר. ובמצרים כתיב [שם כד י] כמעשה לבנת הספיר. ללמדך שכשם שהאבן קשה מן הלבנה, כך שיעבודה של בבל היה קשה משיעבודה של מצרים. תני בר קפרא. עד שלא נגאלו ישראל ממצרים היתה רשומה הלבנה ברקיע **לזכור השעבוד**, משנגאלו עוד לא נראית ברקיע. מה טעמא? **דכתיב** וכעצם השמים לטוהר. שמייא כד אינון נקיין מן עננין. תני בשם ר' אליעזר. ע"א פסל מיכה עברה עם ישראל בים. מה טעמא? **דכתיב** [שמואל ב ז כג] מפני עמך אשר פדית לך ממצרים גוים ואלהיו פסל מיכה. אמר לו ר' עקיבה, ח"ו אם אומר את כן נמצאת עושה את הקודש את המילה אלהיו חול. מה ת"ל אשר פדית לך ממצרים. כביכול כאילו עצמך פדית: אותו היום מקיפין את המזבח שבע פעמים. א"ר אחא זכר ליריחו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ד הלכה ד

מתני': כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת. אלא שהיו מלקטין אותה מערב שבת מניחין אותן בגיגיות של זהב כדי שלא יכמושו. רבי יוחנן בן ברוקה אומר חריות של דקל היו מלקטין וחובטין על גבי המזבח, ואותו היום היה נקרא יום חיבוט חריות. מיד התינוקות שומטין את לולביהן ואוכלין אתרוגיהן:

גמ': **תנן**, מיד התינוקות שומטין את לולביהן ואוכלין אתרוגיהן. לא אמר אלא קטן הא גדול לא. לא כן אמר רב אבינא בשם רב, אתרוג שנפסל ביום טוב הראשון [דף יט עמוד ב] מותר לאוכלו **דלא הוקצה אלא למצוותו**. ולמה ביום השביעי אחר שיוצא בו לא הותר? אמר רבי יוסה **הכא** בהושענה רבא הוא אינו ראוי לצאת בו שכבר יצא אבל אחרים ראויין לצאת בו, ברם התם באתרוג פסול, לא הוא ולא אחרים יוצאין בו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ד הלכה ה

מתני': ההלל והשמחה שמונה. כיצד? מלמד שאדם חייב בכבוד י"ט האחרון של חג כשאר כל ימות החג. סוכה שבעה כיצד? גמר מלוכל, לא יתיר את סוכתו. אבל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלן בשביל כבוד י"ט האחרון:

גמ': תני שמונה עשר יום ולילה אחד קורין בהן את ההלל בכל שנה. שמונת ימי החג, ושמונת ימי החנוכה, וי"ט של עצרת וי"ט הראשון של פסח ולילו. ר' זעירה **ועולא** בר ישמעאל אמרו בשם ר' אלעזר. שלמי חגיגה ששחטן מערב הרגל אינו יוצא בהן ידי חובתו ברגל שאינו יוצא אלא אם שחט בזמן שמחה. התיב ר' אבא, והתני חגיגת ארבעה עשר יוצאין בה משם שמחה ואין יוצאין בה משם שלמים? א"ר זעירה תיפותר שלא הספיק להקריב בארבע עשר בששחטה ברגל. א"ר אבא, אם בששחטה ברגל, אין זו חגיגת ארבעה עשר. מאי כדון האם יוצא בחגיגת ארבע עשר או לא? א"ר זעירה. עד דאנן תמן שמעתנה דאמר עולא בר ישמעאל בשם ר' אלעזר. כד סלקינן הכא שמעתנה דאמר ר' חיייה בשם ר' אלעזר. נאמר דברים טז טו] והיית אך שמח, לרבות לילי י"ט האחרון לשמחה, או יכול אף לילי י"ט הראשון? ת"ל והייתה אך שמח, אך חלק. שמרבים ערב יו"ט אחרון שיש לו במה לשמוח וממעטים ערב יו"ט ראשון שאין לו במה לשמוח שצריך לשחוט בזמן שימחה ובלילה אסור לשחוט ואינו יוצא בשחיטת יום י"ד. ר' חיייה אמר בשם ר' אלעזר נאמר שם יד] ושמת בחגך, משאת מתחייב בחגיגה, את מתחייב בשמחה. ובערב יו"ט ראשון שלא נתחייב בחגיגה לא יכול לשחוט שלמי שמחה. התיבון והתנין ההלל והשמחה שמונה. הגע עצמך שחל יום הראשון להיות בשבת. לשוחטן מערב הרגל אין את יכול, דאמר ר' זעירה **ועולא** בר ישמעאל בשם רבי אלעזר, שלמי חגיגה ששחטן מערב הרגל אינו יוצא בהן ידי חובתו ברגל, לשוחטן ברגל אין את יכול שכבר למדנו שאין חגיגה דוחה את השבת. אימתי אך אמרו ההלל והשמחה שמונה? אמר רבי יוסה, קיימה רב אבודמי נחותה, בכהנים ובשעיר כך שדי שיש מי שיכול לשמוח בכל שמונת ימי החג. **גמר מלאכול. לא יתיר את סוכתו, אבל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלה בשביל כבוד י"ט האחרון.** רבי אבא בר כהנא ורב חייא בר אשי אמרו בשם רב. צריך אדם לפסול סוכתו [דף כ עמוד א] מבעוד יום. אם רוצה לאכול בסוכה בליל יו"ט אחרון, שלא יעבור על בל תוסיף. רבי יהושע בן לוי אמר אינו פוסלה אלא צריך לקדש בתוך ביתו. ויוצא ואוכל בסוכה. אמר רבי יעקב בר אחא בשם שמואל. קידש בבית זה ונמלך לאכול בבית אחר. צריך לחזור ולקדש. שאין קידוש אלא במקום סעודה. רבי הושעיה אמר בשם רב. מי שסוכתו עריבה עליו. מקדש לילי יו"ט האחרון בתוך ביתו, ועולה ואוכל בתוך סוכתו. אמר רבי אבון ולא פליגין. מה דאמר שמואל, כשלא היה בדעתו לאכול בבית אחר. לכן צריך לחזור ולקדש. ומה דאמר רב שמקדש בביתו ואינו צריך לחזור לקדש בסוכה. כשהיה בדעתו לאכול בסוכה. רבי מנא אמר, לעולם פליגי. ואתיא דשמואל כרבי חייא. שכיוון שלא יועיל אם יקדש בבית לכן חייב לפסול את הסוכה. ודרבי הושעיה בשם רב, כרבי יהושע בן לוי. א"ר אימי זאת אומרת שהן נחלקין ולא כדאמר רבי אבין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ד הלכה ו

מתני': ניסוך המים שבעה כיצד? צלוחית של זהב מחזקת שלשת לוגין היה ממלא מן השילוח. הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו. עלה בכבש ופנה לשמאלו ושני ספלים של כסף היו שם. ר' יהודה אומר של סיד היו אלא שהיו מושחרין מפני היין. ומנוקבין כמין שני חוטמין דקין אחת מעובה ואחד מידק כדי שיהיו כלים בבת אחת. מערבי של מים ומזרחי של יין. עירה של מים בתוך של יין או של יין לתוך של מים יצא. ר' יהודה אומר מלוג היה מנסך כל שמונה גם בשמיני עצרת. ולמנסך אומרים לו הגבה את ירך, שפעם אחת ניסך על רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהם:

גמ': תנן, הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו. למה היו תוקעים? א"ר יוסי בן חנינה, כדי לעשות פומבי לדבר שהיא דבר תורה להוציא מליבן של צדוקים. אמר יוסי בן חנינה בשם מנחם יותפיה [דף כ עמוד ב] דר"ע היא, דר"ע אמר, ניסוך המים דבר תורה. שבכל הימים כתוב ונסכו, חוץ מהיום השני והשישי והשביעי

שנאמר בשני ונסכיהם, בששי ונסכיה, בשביעי כמשפטם. מ"ם יו"ד מ"ם. תמן תנין ר' אלעזר אומר אף המנסך מים בחג בחוץ חייב. א"ר יוחנן כל שיטת ר"א כשיטת רבי עקיבה רבו. כמה דר"ע אמר ניסוך המים דבר תורה, כן ר' אלעזר אומר ניסוך המים דבר תורה. אית תניי תני בשם ר"א צריך שיהא מילויין לשם החג לפי שהם דבר תורה כקרבן. אית תניי תני בשם ר' אלעזר אינו צריך שיהא מילויין לשם החג. **מה נפק מן ביניהון?** מ"ד צריך שיהא מילויין לשם החג, **סבר דר' אלעזר** כר"ע. ומ"ד אינו צריך שיהא מילויין לשם החג **סבר דר' אלעזר** כרבנן. לית יכיל, דא"ר יוחנן כל שיטת ר' אלעזר כשיטת ר"ע רבו. כמה דר"ע אמר ניסוך המים דבר תורה כן ר' אלעזר אמר ניסוך המים דבר תורה **אית תניי תני יש להן שיעור ואית תניי תני אין להן שיעור.** מה נפק מן ביניהון? א"ר זעירא כגון שניסך שלשת לוגין בפנים ושלשת לוגין בחוץ. מ"ד יש להן שיעור, פטור. **שכבר יצא ידי חובה בשלושה לוגין ראשונים, ושאר המים חול.** ומ"ד אין להן שיעור חייב. יוסי בר אשיין **אמר** בשם רשב"ל, צריכין **הספלים** להיות פקוקין בשעת הניסוך. מ"ט? **דכתיב** [במדבר כח ז] בקדש הסך נסך שכר ליי'. תני ר"י אומר, השית היה נקוב עד התהום. מה טעמא? **דכתיב** [ישעי' ה ב] ויעזקה ויסקלהו [דף כא עמוד א] ויטעהו שרק, **ויבן מגדל בתוכו וגם יקב חצב בו.** ויטעהו שרק ויבן מגדל בתוכו זה ההיכל. ויקב חצב בו זה המזבח. וגם יקב זה השית. רבי שמעון אומר **השיתין** מעשה שמים היו. לפי שהיו מעשה שמים יכול לא יהו נאים כמעשה ידי אומן? תלמוד לומר [שיר השירים ז ב] חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן. נאים היו יותר ממעשה ידי אומן. תני אמר רבי **אלעזר** בי ר' צדוק. לול קטן היה בין האולם ולמזבח. אחת לשבעים שנה היה פרחי כהונה יורדין ומעלין אותו בקדושה שהיה קרוש כעיגולי דבילה, ובאין ושורפין אותו בקדושה. כשם שהיה ניסוכו בקדושה כך היתה שריפתו בקדושה. א"ר ראה שהתפיסתך התורה לשון חיבה לשון שיבעה לשון שיכרות כביכול הקב"ה תעב לנסכהם. ר' יודה בר לקרה **אמר** בשם ר' שמואל בר נחמן, משחרב בה"מ פסק יין קרוש **משניר** ופסקה זכוכית לבנה, מהו זכוכית לבנה שהיתה מתקפלת נוחה לעיבוד. **כמין שני חטמין,** הוון בעיין מימר המעובה של מים והמידק של יין. דאמר רבי יונה בשם רבי אימי, נקב שאינו מוציא מים מוציא יין. ושאינו מוציא יין מוציא שמן. ושאינו מוציא שמן מוציא דבש. ואפילו תימר חילופין דר' יהודה הוא, דר' יהודה אמר מלוג היה מנסך כל ח' **וכיוון שהיין שלושה לוגין היה פתחו רחב יותר.** רשב"ל בעא קומי ר' יוחנן. הקדימן לזבח תמיד של שחר מה הן? ניסכן בלילה אחר תמיד של ערב מה הן? לא ניסך היום מהו שינסך למחר? א"ל **נישמעינה** מן הדא דאמר רבי אילא בשם ר' יוסי, **כתיב** ונסכיה, אחד ניסכי מים ואחד ניסכי יין. הדא אמרה הקדימן לזבח תמיד של שחר כשר. ניסכן בלילה אחר תמיד של ערב כשר. לא ניסך היום [דף כא עמוד ב] לא ינסך למחר **כיוון שקבוע להם זמן, על שם עבר יום עבר קרבנו. תנן, ניסוך המים שבעה כיצד? צלוחית של זהב מחזקת שלשת לוגין היה ממלא מן השילוח.** וכ"ו ר' יהודה אומר מלוג היה מנסך **כל שמונה** גם בשמיני עצרת. רבנן מרבים במים וממעטים בימים, ר' יהודה ממעט במים ומרבה בימים. **תנן, ולמנסך אומרים לו הגבה את ירך, שפעם אחת ניסך על רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהם.** אית דבעי מימר **הצדוקי שכאן הוא דפרה** שלא רצה להטמא ורבי יוחנן טמא אותו כדי שיעשה בטבול יום היא דסוכה היא דכיפורים. רבי סימון לא אמר כן אלא או דפרה ודסוכה חד שבסוכות נהרג. **ודכיפורים חד** שהרי מסופר שמלאך בעט בו והרגו מיד כשיצא מקדש הקדשים כך שבסוכות כבר לא היה בחיים. או דפרה ודכיפורים חד. ודסוכה חד. מ"ד לא באו ימים קלים עד שמת, תלתיהון עבד שאחרי כיפור הגיעה סוכות ומת. מ"ד יצא חוטמו מזנק תולעים, וכמין פרסת עגל בתוך מצחו. כמ"ד או דפרה ודסוכה חד שמת מרגימת אתרוגים, ודכיפורים חד שמת ומצאו בו כמין פרסת עגל. או דפרה ודכיפורים חד ודסוכה חד. ציוחה עליהן העזרה צאו מיכן צאו בני עלי טימאתן בית אלהינו. בו ביום נפגמה קרן המזבח מהאתרוגים ונתנו עליו גוש של מלח שלא יהא נראה כפגום. שכל מזבח שאין לו קרן וסובב ויסוד פגום הוא. בעון קומי ר' אבהו והא כתיב [ויקרא טז ז] וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו. אפילו אותן שכתוב בהן [יחזקאל א י] ודמות פניהם פני אדם לא יהיו באהל מועד בבאו לכפר בקדש? אמר לון בשעה שהוא נכנס כדרכו **בקדושה. אבל הצדוקי הזה לא עשה כדין שנתן הקטורת בחוץ:**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ד הלכה ז

מתני': כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת, אלא שהיה ממלא מע"ש חבית של זהב שאינה מקודשת מן השילוח ומניחה בלשכה. נשפכה או נתגלתה היה ממלא מן הכיור. שהמים והיין המגולים פסולין מעל גבי המזבח:

גמ': למה לי שאינה מקודשת. ואפי' מקודשת?. לא כן אמר רבי אחא אמר ר' חנינא בשם רבי יסא כתיב[שמות מ י] ומשחתה את המזבח ואת כל כליו וקדשת את המזבח והיה המזבח קדש קדשים. וכי מזבח בקדש הקדשים? אלא שמקדש את העולים עליו. וכתיב, ומשחתה את מזבח העלה ואת כל כליו. מה המזבח אינו מקדש אלא בדעת. אף הכלים לא יקדשו אלא בדעת. וימלא את המים בכלי קדש ולא יתכוון לקדש. חזקיה אמר שמא יחשבו שהמים הללו נשאבו לצורך קידוש ידים ורגלים. שלא יהו אומרים ראינו מים שנתמלאו לקידוש ידים ורגלים שנפסלו בלינה עולים למזבח לנסך. דבית רבי ינאי אומרים שמא יחשבו שהמים התקדשו. שלא יהו אומרים ראינו מי החג שנפסלין בלינה ומנסכים אותם [דף כב עמוד א] ר' יוחנן אמר מפני מראית העין, ולא ידעין אין כהדא דחזקיה אין כהדא דר' ינאי אין כדברי הכל שניהם. אמר ר' פדת בשם ר' הושעיה מי סוטה נפסלין בלינה. רבי אחא אמר בשם ר' אבונה כל שאין ממינו למזבח כגון מי סוטה אין הלינה פוסלת בו. הוון בעיי מימר שמים שלנו רק לכתחילה פסולין לניסוך אבל אם עבר והביא כשר. תנה רבי יושוע דרומיאי קומי רבי יונה, שהמים והיין המגולין פסולין מעל גבי המזבח, מאי טעמא שנאמר[חזקאל מה טו] ושה אחד מן הצאן מן המאתים ממשקה ישראל למנחה לעלה ולשלמים. מדבר שהוא מותר לישראל. עד כדון מים שאחר שנתגלו אינם ראויים לכולם. אבל יין שראוי לזילוף מנין שפסול? אמר רבי שובתיי דכתיב[שופטים ט יג] המשמח אלהים ואנשים. יין המשמח אנשים עולה למזבח ואן שמחה אלא בשתיה :

הדרן עלך פרק לולב וערבה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ה הלכה א

מתני': החליל חמשה וששה זה חליל של בית השואבה שאינה דוחה לא שבת ולא י"ט. אמרו כל מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו:

גמ': החליל חמשה וששה זה חליל של בית השואבה שאינה דוחה לא שבת ולא י"ט. הא של קרבן דוחה שבת וי"ט. מתני' דר' יוסי בי ר' יודה דתני, חליל של קרבן דוחה את השבת דברי ר' יוסי בי ר' יהודה. וחכ"א אינו דוחה לא את השבת ולא את י"ט. תמן תנין, בשנים עשר יום בשנה החליל מכה לפני המזבח. בשחיטת הפסח הראשון, בשחיטת הפסח השני, ובי"ט הראשון של פסח, וביום העצרת, ובשמונת ימי החג. ויש שמונה בלא שבת?. ר' יוסי אמר לה סתם לא בשם ר"י. ר' יוסה בר' בון אמר בשם ר' יוחנן. דר' יוסה בי ר' יהודה היא. [דף כב עמוד ב] על דעתהון דאילין רבנן למה אינו דוחה? משם שאינו מחזור שאינו מהתורה שעיקר שירה בפה. והא כתיב [מלכים א א מ] והעם מחללים בחללים? בשמחת שלמה הכתוב מדבר. אמר רבי יונה בשם רבי אבא בר ממל כתיב[ישעי' ל כט] השיר יהיה לכם כליל התקדש חג ושמחת לבב כהולך בחליל. כל זמן שהחליל נוהג ההלל נוהג. אמר רבי יוסי בי רבי בון בשם ר' אבא בר ממל, למה קורין את ההלל כל שבעת ימי החג ולא רק יום אחד כמו בפסח? כנגד הלולב שהוא מתחדש כל שבעה. ולמה מן כל אילין מיליאי מכל כלי הנגינה נזכר רק חליל. תנינן שזה ניסוך המים לקיצין וזה החליל לקיצין שבשאר הכלים נגנו תמיד על הקרבנות ורק החליל נוסף בי"ב ימים בשנה, וזה חביב וזה חביב. ותלו חביב בחביב. תנן ובעצרת אומר לו הילך מצה הילך חמץ. אית תניי תני הילך חמץ הילך מצה. מ"ד הילך מצה שהוא תדיר, מ"ד הילך חמץ שהוא חביב. א"ר יהושע בן לוי. למה נקרא שמה בית שואבה? שמשם שואבים רוח הקודש על שם [שם יב ג] ושאתם ולא ונסכתם מים בששון ממעיני הישועה. דלמא מעשה רבי לוי ויהודה בר נחמן הוון נסבין תרתין סילעין בשכר מיעול מצמתא קהלא קומי רבי יוחנן לדרוש כהכנה לשיעור של רבי יוחנן. שבת אחת רבי לוי ושבט אחת יהודה בר נחמן. עאל רבי לוי ודרש, יונה בן אמיתי מאשר היה, דכתיב [שופטים א לא] אשר לא הוריש את יושבי עכו ואת יושבי צידון. וכתיב [מלכים א יז ט] קום לך צרפתה אשר לצידון. וקימ"ל דיונה בן

אמיתי הוא בן הצרפתית שהחיה אליהו, אלמא מצידון היה. עאל רבי יוחנן וחלק עליו ודרש יונה בן אמיתי מזבולן היה, דכתיב [יהושע יט י] ויעל הגורל השלישי לבני זבולן למשפחתם, וכתיב [שם יג] ומשם עבר קדמה מזרחה גתה חפר עתה קצין. וכתיב [מלכים ב יד כה] כדבר יי' אלהי ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמיתי הנביא אשר מגת החפר. בשובתא חורייתא, א"ר לוי ליהודה בר נחמן, **אף שהשבת שלך** סב לך אילין תרתין סילעיא ותן לי נעול מצמתא קהלא קומי ר' יוחנן. שרצה להשיב על דברי רבי יוחנן עאל ואמר קומיהון. יפה לימדנו רבי יוחנן. אמו מאשר ואביו מזבולן. **דכתיב** [בראשית מט יג] וירכתו על צידון. ירך שיצא ממנה מצידון היה, וכתיב [יונה א ג] וירד יפו. לא צורכא דא אלא וירד עכו **שהיא בנחלת אשר. ולמה ירד ליפו? אלא,** יונה בן אמיתי מעולי רגלים היה, ונכנס לשמחת בית השואבה ושרת עליו רוח הקודש, ומירושלים ירד ליפו ללמדך שאין רוח הקדש שורה אלא על לב שמח. מ"ט? **דכתיב** [מלכים ב ג טו] והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלהים. א"ר בנימין בר לוי. והיה [דף כג עמוד א] כנגן במנגן אין כתיב כאן, אלא והיה כנגן המנגן שהיה הכינור מנגן מעצמו ותהי עליו רוח אלהים. תני, א"ר יודה כל שלא ראה דיפלי איסטבא איצטבא כפולה של אלכסנדריאה, לא ראה כבוד ישראל מימיו. כמין בסילקי גדולה היה, ואסטיו לפנים מסטיו היתה. פעמים היו בה כפלים כיוצאי מצרים, ושבעים קתידראות של זהב היו שם מקובעות אבנים טובות ומרגליות כנגד שבעים זקנים שעשו להם סנהדרין. וכל אחת ואחת היתה עומדת בעשרים וחמש ריבוא דינרי זהב. ובימה של עץ באמצע וחזן הכנסת עומד עליה. עמד אחד מהן לקראות בתורה, היה הממונה מניף בסודרן והן עונין אחריו אמן. על כל ברכה וברכה שהיה מברך היה הממונה מניף בסודרין והן עונין אחריו אמן. אף על פי כן לא היו יושבין מעורבבין אלא יושבין כל אומנות ואומנות בפני עצמה. שאם יבוא אכסנאי יהא מודבק בבני אומנותו ומשם היתה פרנסתו יוצאה, ומי החריבה? טרוגייוס הרשע. תני רשב"י בג' מקומות הוזהרו ישראל שלא לשוב ארץ מצרים שנאמר [שמות יד יג] כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. **וכתיב** [דברים יז טז] ויי' אמר לכם לא תספון לשוב בדרך הזה עוד. **וכתיב** [שם כח סח] והשיבך יי' מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך לא תוסיף עוד לראותה. **ובשלשה פעמים** חזרו, ובשלשתן נפלו. אחת בימי סנחריב מלך אשור שנאמר [ישעי' לא א] הוי הירדים מצרים לעזרה. מה כתיב בתריה [שם ג] ומצרים אדם ולא אל וסוסייהם בשר ולא רוח וה' יטה ידו וכשל עוזר ונפל עוזר אלו ישראל **ויחד כלם יכליון.** ואחת בימי יוחנן בן קרח **שהלך למצרים אם שרי החילים אחר החרבן.** שנאמר [ירמיה' מב טז] והיתה החרב אשר אתם יראים ממנה שם תשיג אתכם וגו'. **ושלישית** בימי טרוגייוס הרשע. נולד לו בן בתשעה באב והיו מתענין. מתה בתו בחנוכה והדליקו נרות, ושלחה אשתו ואמרה לו עד שאת מכבש את הברבריים בוא וכבוש את היהודים שמרדו בך. חשב מית' לעשרה יומין ואתא לחמשה. אתא ואשכחון עסיקין באורייתא בפסוקא [דברים כח מט] ישא ה' עליך גוי מרחק מקצה הארץ וגו'. אמר לון מה הויתון עסיקין? אמרין ליה הכין וכן. אמר לון דהוא גברא הוא, דחשב מית' לעשרה יומין ואתא לחמשה. והקיפן ליגיונות והרגן. אמר לנשיהן נשמעות אתם לליגיונות ואין אני הורג אתכם. אמרין ליה מה דעבדת בארעייא בהרוגים השוכבים על הארץ עביד בעילי'א בעומדים חיים, ועירב דמן בדמן והלך הדם בים עד קיפריס. באותה השעה נגדעה קרן ישראל, ועוד אינה עתידה לחזור למקומה עד שיבוא בן דוד

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ה הלכה ב

מתני': מוצאי י"ט הראשון של חג היו יורדין לעזרת הנשים ומתקנין שם תיקון גדול. ומנורות של זהב היו שם, וספלים של זהב בראשיהן. וארבעה סולמות על כל מנורה ומנורה, וד' ילדים מפרחי כהונה ובידיהן כדי שמן של מאה וכל לוג, והן מטילין על כל ספל וספל:

גמ': א"ר יהושע בן חנניה. כל ימים של שמחת בית השואבה לא היו טועמין טעם שינה כל עיקר. בתחילה היו הולכין להקריב תמיד של שחר, משם היו הולכין להקריב את המוספין, ומשם היו הולכין להקריב נדרים ונדבות, ומשם היו הולכין לוכל ולשתות, ומשם היו הולכין לתלמוד תורה, ומשם היו הולכין להקריב תמיד של בין הערבים, ומשם היו הולכין לשמחת בית השואבה. והא תני שבועה שלא

אישן שלשה ימים מלקין אותו וישן מיד? [דף כג עמוד ב] מתנמנמין היו: **תנן**, ומתקנין שם תיקון גדול. מה תיקון היו עושין שם? שהיו מעמידין האנשים בפני עצמן והנשים בפני עצמן. כהיא דתנין תמן, וחלקה היתה בראשה והקיפוח כצוצטרא, שהנשים רואות מלמעלן והאנשים מלמטן, כדי שלא יהו מעורבין. ממי למדו **להתיר להוסיף על הבנין**? מדבר תורה. **דכתיב** [זכריה יב יב] וספדה הארץ משפחות משפחות לבד. תרין אמורין, חד אמר זה הספידו של משיח. וחורנה אמר זה הספידו של יצר הרע. מאן דאמר זה הספידו של משיח, מה אם בשעה שהן אבילין את אמר האנשים בפני עצמן והנשים בפני עצמן, בשעה שהן שמחים לא כל שכן? מאן דאמר זה הספידו של יצר הרע. מה אם בשעה שאין יצר הרע קיים, את אמר האנשים בפני עצמן והנשים בפני עצמן. בשעה שיצר הרע קיים לא כל שכן?: **תנן**, ומנורות של זהב היו שם. בר קפרא אמר וגובהן מאה אמה. והא תני כל דתלי מאה אמין בעי בסיס תלתין ותלת **שבסיס הסולם צריך לעמוד רחוק שלישי מהגובה חוצא, סולמא** מיכא תלתין ותלת וסולמא מיכא תלתין ותלת. והתני כל העזרה לא היתה אלא אורך מאה ושמונים ושבע על רוחב מאה ושלישים וחמש. **ועזרת נשים מאה שלושים וחמש על מאה שלושים וחמש. ואם על כל מנורה שני סולמות של שלושים ושלוש אמות נמצא שעל שני נרות היה צורך במאה שלושים ושנים אמות וצריך להוסיף עובי הנרות והסלמות. ואיך נותר מקום לאנשים. אשכח תני מקומן מעשה ניסים היו. **תנן**, וד' ילדים מפרחי כהונה ובידיהן כדי שמן של מאה וכל לוג, והן מטילין על כל ספל וספל. מה? ביד כולהם יחד מאה ועשרים לוג, או ביד כל אחד ואחד מאה ועשרים לוג?**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ה הלכה ג

מתני': מבלאי מכנסי כהנים ומהמייניהן היו מפקיעין ובהן היו מדליקין. לא היתה חצר בירושלים שלא היתה מאירה מאור בית השואבה:

גמ': תני מבלאי מכנסי כ"ג היו מדליקין את הנרות שבפנים במנורה, ומבלאי מכנסי כהן הדיוט היו מדליקין את הנרות שבחוץ לשימחת בית השואבה. **למה דווקא מהמכנסים?** א"ר שמואל בר רב יצחק כתיב [שמות כז כ] להעלות נר תמיד שיערו לומר אין לך עושה שלהבת אלא פשתן בלבד. והמכנסים היו עשויות פשתן. **תנן**, מבלאי מכנסי כהנים ומהמייניהן היו מפקיעין ובהן היו מדליקין. מהו מפקיעין? תירגם רבי חגי קומי רבי יוסה מפשילים. תני לא היה חצר בירושלם שלא היתה מאירה מאור בית השואבה. תני, יכולה אשה לבור חיטיה לאור המערכה. ולא היו מועלות? לאו. דאמר רבי יהושע בן לוי הריח והמראה והקול אין בהן מעילה. ששה קולות היו נשמעים מיריחו. מיריחו היו שומעין קול שער הגדול שנפתח. מיריחו היו שומעין קול המגריפה. מיריחו היו שומעין קול העץ שעשה בן קטין מוכני לכיור. מיריחו היו שומעין קול גבי כרוז. מיריחו היו שומעין קול החליל. מיריחו היו שומעין קול הצילצל, ויש אומרים אף קולו של כהן גדול בשעה שהוא [דף כד עמוד א] מזכיר את השם ביום הכיפורים. מיריחו היו מריחין ריח פיטום הקטורת. א"ר **אלעזר** בן דלגוי, עזים היו לבית אבא בהרי אכזור, והיו מתעטשות מריח פיטום הקטורת:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ה הלכה ד

מתני': החסידים ואנשי מעשה היו מרקדין לפנין באבוקות ואומר לפנין דברי תושבחות, והלויים בכינורות בנבלים ובמצלתים ובכל כלי שיר בלא מספר, על חמש עשרה מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים כנגד ט"ו שיר המעלות שבתהילים שעליהם עומדים הלויים בשיר:

גמ': החסידים ואנשי המעשה יש מהן שהיו אומרים אשריך ילדותו שלא ביישת את זקנותו אלו אנשי מעשה. ויש מהן אומרים אשריך זקנותו שכיפרה על ילדותו אלו בעלי תשובה. אלו ואלו היו אומרים

אשרי מי שלא חטא ומי שחטא יימחל לו. הלל הזקן כד הוה חמי לון עבדין בפחז בקלות ראש, הוה אמר לון, אף דאנן הכא מאן הכא מה זה שוה וכי ולקילוסן הוא צריך? והכתיב [דניאל ז י] אלף אלפין ישמשוניה וריבות ריבויין קדמוהי יקומון. כד הוה חמין לון עבדין בכושר הוה אמר דאי לא אנן הכא מאן הכא? שאף על פי שיש לפניו כמה קילוסין, חביב הוא קילוסן של ישראל יותר מכל. מה טעמא? **דכתיב** [שמואל ב כג א] **משיח אלקי יעקב** ונעים לקב"ה זמירות ישראל [תהילים כב ד] יושב הקב"ה לשמוע תהלות ישראל. בן יהוצדק היה משתבח בקפיצותיו. אמרו עליו על רבי שמעון בן גמליאל שהיה מרקד בשמונה אבוקות של זהב ולא היה אחד מהן נוגע בחברו. וכשהיה כורע היה נועץ גודלו בארץ וכורע ומיד היה נזקף. איזו היא כריעה ואיזו היא בריכה? רבי חיייה רבה הראה כריעה לפני רבי ונפסח ונתרפא. לוי בר סוסי הראה בריכה לפני רבי ונפסח ולא נתרפא. כתיב [שמואל ב ו כ] וישב דוד לברך את ביתו ותצא מיכל בת שאול **לקראת דוד ותאמר מה נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום לעיני אמהות עבדיו כהגלות נגלות אחד הרקים**. מהו אחד הרקים? אמר אבא בר כהנא. הרקים זה ארכיסטיס הריק שברקים. אמרה היום נגלה כבוד בית אבא. אמרו עליו על בית שאול שלא נראה מהם לא עקב ולא גודל מימיהם, הה"ד [שמואל א כד ג] ויבא אל גדרות הצאן אשר על הדרך ושם מערה **ויבא שאול להסך את רגליו**. רבי אבון בשם רבי **אלעזר גדר** לפניו מגדר היה שנאמר גדרות. [שמואל א כד ג] ויבא שאול להסך את רגליו והוה דוד חמי ליה **שהיה משולשל ציבחר** שהיה משולשל צעף לכסות מה שמגלה ומסליק **ציבחר**. משולשל **ציבחר** ומסליק **ציבחר**. אמר דוד היאך מינגע בהדין גופה צדיקא? הדא הוא די א"ל [שם י] הנה היום הזה ראו עיניך את אשר נתנך היום בידי במערה ואמר להרגך **ותחס עליך**. ואחוס עליך אין כתיב כאן אלא ותחס עליך. צניעותך חס עליך. **כתיב** [שמואל ב ו כא] ויאמר דוד אל מיכל לפני י"א אשר בחר בי מאביך וגו'. ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה. שאינן אמהות שפחות אלא אימהות. ומה נענשה? [שם כג] ולמיכל בת שאול לא היה לה ולד עד יום מותה. והא כתיב [דברי הימים א ג ג] הששי יתרעם לעגלה אשתו. שגעת כעגלה ומתה **שבעת מותה נולד אבל בחייה לא היה לה ולד**:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ה הלכה ה

מתני': עמדו שני כהנים בשער העליון היורד מעזרת ישראל לעזרת נשים, ושתי חצוצרות בידם. קרא הגבר, תקעו והריעו ותקעו. הגיעו למעלה עשירית, תקעו והריעו ותקעו. הגיעו לעזרה, תקעו והריעו ותקעו. היו תוקעין והולכין עד שמגיעין לשער היוצא למזרח. הגיעו לשער היוצא למזרח [דף כד עמוד ב] והפכו פניהן למערב ואמרו, אבותינו היו במקום הזה [יחזקאל ח טז] אחוריהם אל היכל י"א ופניהם קדמה, דכתיב והמה משתחיתם קדמה לשמש. ואנו ליה, וליה עינינו. רבי יהודה אומר, שונין אותו לומר אנו ליה וליה עינינו:

גמ': **תנן, קרא הגבר, תקעו והריעו ותקעו**. תירגם רב קומי דבית ר' שילה קרא גברא אכריז כרוזא. אמרין ליה קרא תרנגולא. אמר לון והא תנינן בן גבר היה ממונה **על נעילת שערים**. אית לך מימר בר תרנגולא? רבי ירמיה בעי. **הא דתנן הגיעו למעלה עשירית**. עשירית מלמעלן או עשירית מלמטן? **תנן, והפכו פניהן למערב ואמרו, אבותינו היו במקום הזה [יחזקאל ח טז] אחוריהם אל היכל י"א ופניהם קדמה, דכתיב והמה משתחיתם קדמה לשמש. ואנו ליה, וליה עינינו**. א"ר חיייה בר אבא, והמה משתחיים אין כתיב כאן. אלא והמה משתחיתם. שהיו משתחיים לחמה ומשתחיים עם אחוריהם להיכל. א"ר אבא בר כהנא [ירמי' ב יג] כי שתיים רעות עשה עמי, וכי שתיים רעות עשה עמי? הא יתרה לאלף? אלא **במעשה אחד היו עושים שתיים רעות** שהיו משתחיים לחמה ומשתחיים עם אחוריהם להיכל

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה פרק

ה הלכה ו

מתני': אין פוחתין מכ"א תקיעות במקדש, ולא מוסיפין על מ"ח. בכל יום היו שם כ"א תקיעה. ג' לפתיחת שערים, ט' לתמיד של שחר, וט' לתמיד של בין הערבים. ולמוספין מוסיפין עוד ט'. ובע"ש מוסיפין עוד שש. ג' להפטיר את העם מן המלאכה, ושלוש להבדיל בין קודש לחול. ע"ש שבתוך החג היו שם מ"ח. ג' לפתיחת שערים, ג' לשער העליון, ג' לשער התחתון, ג' למילוי המים, ג' ע"ג המזבח, ט' לתמיד של שחר, וט' לתמיד של בין הערבים, ט' למוספין, ג' להפטיר את העם מן המלאכה, וג' להבדיל בין קדש לחול:

גמ': והא תני, אין פחות מז' ולא יותר על ט"ז? ההן תנייא עבד תקיעה ותרועה ותקיעה חדא שכל שלושה נחשבין אחד. וההן תנייא עביד כל חדא חדא מינהון חדא. שתמצא אומר לת"ק במסעות תקעו שבמסעות לת"ק לכל שבת תקעו והרעו ותקעו נחשב שלוש. נמצא לכל מטה שבו היו שלושה שבטים תקעו תשע תקיעות. ולרבי יהודה בברייתא שמחשיב תר"ת לאחת, לכל שבת תקעו אחת ולכל מטה שלוש. **שלוש על כל דגל** שבט **ודגל**. יהודא אומר ג' על כל מטה מטה. **והא תני ושלוש למעלה עשירית? אם כך היו חורי נוספות ולמה אמרה המשנה שלא היו יותר מארבעים ושמונה? מאן דאית ליה על גבי המזבח לית ליה למעלה עשירית. מאן דאית ליה למעלה עשירית לית ליה על גבי המזבח. אמר רבי זעירה זאת אומרת שלא היו תוקעין אלא לניסוך המים בלבד. אין תימר למילויין? הרי היו מקדימים ושואבים את של שבת בערב שבת, ויתנו שלש למילוי המים של יום שישי, ושלוש למילוי המים של מחר. אילין אינון אפשר שאותם שלוש משמים לכל השאיבה. **תנן ע"ש שבתוך החג היו שם מ"ח. וכי אן יום אחר שהיו בו מ"ח תקיעות? והא אית לך חורנין. והא תני, כתיב ובני אהרון יתקעו בחצוצרות. שאין ת"ל יתקעו שכבר נאמר ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם. ומה תלמוד לאמר יתקעו בחצוצרות? לפי המוספים יתקעו. וקס"ד שעל כל מוסף מוסיפים תשע תקיעות. נמצא שבראש השנה שחל בשבת תוקעים מ"ח תקיעות. עשרים ואחד שבכל יום, תשע למוספי שבת תשע למוספי ראש חדש, ותשע למוספי יום טוב של ראש השנה. [דף כה עמוד א] אלא מתניתין דלא כמאן דאמר התנא הזה יתקעו לפי מנין המוספין, אלא כמאן דאמר שעל כל המוספים לא היו עומדים בשיר אלא פעם אחת. רבנן דקיסרין אמרי בשם רבי יעקב בר אחא. ואפי' כמאן דאמר התנא הזה יתקעו לפי מנין המוספין יתקעו. בתקיעות היו מוסיפין כהנים וכלי שיר אבל לא היו מוסיפין תקיעות, ועל כל המוספים לא היו עומדים בשיר אלא פעם אחת. אמר ר' חיה בר אבא היא נבל היא כינור. נימין יתירות בין זה לזה. אמר רבי חיה בר אבא. למה נקרא שמו נבל? שהוא מלבין כמה מיני זמר. ר' חונה אמר בשם רב יוסף על ידי עור שאינו עבוד, ועל ידי נימין יתירות היה מלבין כמה מיני זמר, רשב"ל אמר עוגב זה ארדבליס פעמון. תני רבן שמעון בן גמליאל לא היה ארדבליס בירושלים מפני שהוא סורח מושך את הנעימה. חליל של מקדש של משה היה ושל קנה היה. נשבר ותיקנה ולא היה קולו ערב כמות שהיה. חזרו ונטלוהו לתיקון וחזר לכמות שהיה. צלצל של מקדש של משה היה ושל נחושת היה. נשבר ותיקנהו ולא היה מצלצל כמות שהיה. חזרו ונטלוהו וחזר לכמות שהיה. מכתשת של מקדש של משה היה ושל נחושת היה. נשברה ותיקנהו ולא היתה מפטמת כמו שהיתה. חזרו ונטלוהו וחזרה לכמות שהיתה. אלו שני כלים צלצל ומכתשת שנשתברו בבנין הראשון ולא עלתה עליהן ארוכה. עליהן הוא אומר [דברי הימים ב ד טז] נחשת מרוק נקי ללא סיגים [מלכים א ז מה] נחשת ממורט דק ומתפתל. **כתיב**[עזרא ח כז] וכלי נחשת מצהב טובה שנים חמודות כזהב. תרין אמורין, חד אמר, **כלי נחושת שהביא עזרא** חד מינייהון כתר"י דדהב. וחורנה אמר, תר"י מנהון כתר"י דדהב שהיו שווים לזהב. תני רבן שמעון בן גמליאל אומר. שילוח היה **הנקב המוציא מים** כאיסר. אמרו נרחבנו וירבו מימיו. הרחיבוהו ונתמעטו מימיו. חזרוהו וגדרוהו וחזר לכמות שהיה. מגריפה, רב ושמואל חד אמר עשרה נקבים היו בה. כל אחד ואחד היה מוציא מאה מיני זמר. וחורנה אמר מאה נקבים היו בה, כל אחד ואחד היה מוציא עשרה מיני זמר. מדברי שניהם היתה מוציאה אלף מיני זמר. מוספי שבת ומוספי ראש חדש מי קודם? ר' ירמיה סבר מימר מוספי שבת ומוספי ר"ח מוספי ר"ח קודמין. חייליה דר' ירמיה מן הדא דתני. שירו של שבת ושירו של ראש חדש, שירו של ראש חדש קודם. א"ר יוסי, שנייא היא דא"ר חיה בשם ר' יוחנן, כדי לפרסמו ולהודיע שהוא ראש חדש. כיצד הוא עושה? שוחט מוספי שבת ואומר עליהן שירו של ראש חדש. שרק בשיר הקדימו של ראש חדש.****

וזן זה מעקב לפי שמה שאומרים מעין המאורע בשיר אינו צורך הקרבן ברם מוספי שבת ומוספי ראש חדש מוספי שבת קודמין, על שם כל התדיר מחבירו קודם את חבירו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ה הלכה ז

מתני': יום טוב הראשון של חג היו שם שלשה עשר פרים, ואילים שנים ושעיר אחד. ט"ז משמרות זכו בהן נשתיירו שם ארבע עשר כבשים לשמנה משמרות. ביום הראשון ששה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד. בשני חמשה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד [דף כה עמוד ב] בשלישי ארבעה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד. ברביעי שלשה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד. בחמישי שנים שנים מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד. בששי אחד מקריב שנים והשאר אחד אחד. בשביעי כולן שווין. בשמיני חזרו לפייס כרגלים. אמרו מי שהיה מקריב היום, לא היה מקריב פרים למחר אלא חוזרין חלילה:

גמ': תני כל המשמרות שהיו במקדש היו שונות ומשלשות בפרים חוץ משתים האחרונות שהיו שונות ולא היו משלשות בפרים. ר' אלעזר שאל. מהו להתחיל מהן לרגל הבא שיזכו להקריב בשמיני עצרת בלא פייס? אמר רבי יוסה מתני' לא אמרה כן דתנן, בשמיני חזרו לפייס כרגלים. לא צורכה אלא כהדא דתני בשם ר' נתן, דתני ר' נתן, שמיני לא היה בו פייס ואחד משני המשמרות זכה בו. על דעתיה דר' נתן השני שלא זכה מהו להתחיל מהן לרגל הבא שיזכו בפר ללא פייס בפסח? תנן, בשמיני חזרו לפייס כרגלים. שמיני רגל בפני עצמו, אמר רבי יוחנן ותני כן. שמיני רגל בפני עצמו, פייס בפני עצמו, ברכה בפני עצמה, קרבן בפני עצמו. רגל דאמר רבי אבין בשם רבי אחא, בכולהם כתוב וביום וכאן כתיב ביום. ללמדך שהוא רגל בפני עצמו. פייס א"ר יוסה מתני' אמרה כן דתנן, בשמיני חזרו לפייס כרגלים. ברכה אמר רבי אילא, זמן שהחינו. קרבן פר אחד איל אחד

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת סוכה

פרק ה הלכה ח

מתני': בשלשה פרקים בשנה היו כל המשמרות שוין באימורי הרגלים ובחילוק לחם הפנים. בעצרת אומר לו הי לך מצה הי לך חמץ. משמר שזמנו קבוע הוא מקריב תמידין נדרים ונדבות וכל קרבנות הציבור ומקריב את הכל. י"ט סמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה, היו כל המשמרות שוין בחילוק לחם הפנים. [דף כו עמוד א] חל יום אחד להפסיק בינתיים, משמר שזמנו קבוע הוא נוטל עשר חלות והמתעכב נוטל שתיים, ובשאר כל ימות השנה הנכנס נוטל שש. רבי יהודה אומר הנכנס נוטל שבע והיוצא נוטל חמש. הנכנסין חולקין בצפון והיוצאין בדרום. בלגה לעולם חולקת בדרום וטבעתה קבועה וחלונה סתומה:

גמ': תנן, בשלשה פרקים בשנה היו כל המשמרות שוין באימורי הרגלים ובחילוק לחם הפנים. מניין שכל המשמרות חולקות ברגלים בשווה? דכתיב [דברים יח ו] כי יבא הלוי באחד שעריך. ברגלים בשעה שכל ישראל נכנסים בשער אחד. וכתיב [דברים יח ח] חלק כחלק יאכלו. יכול אף בשאר כל ימות השנה כן? תלמוד לומר [דברים יח ח] לבד ממכריו על האבות, חוץ ממה שמכרו אבות לבנים. את שבתך ואני שבת. ובעצרת אומר הילך מצה לחם הפנים הילך חמץ שתי הלחם. אית תניי תני הילך חמץ הילך מצה. מאן דאמר הילך מצה, שהוא תדיר. מאן דאמר הילך חמץ שהוא חביב. אמר רבי לוי כל המשמרות היוצאות היו יוצאות מהדרום. אמר רבי יוסי מתני' אמרה כן. דתנן, הנכנסין חולקין בצפון והיוצאין בדרום במקום שממנו הם עתידים לצאת. תנן, חל יום אחד להפסיק בינתיים, משמר שזמנו קבוע הוא נוטל עשר חלות והמתעכב נוטל שתיים, ובשאר כל ימות השנה הנכנס נוטל שש. רבי יהודה אומר הנכנס נוטל שבע והיוצא נוטל חמש. אמר רבי יודה בן טיטוס בשם ר'

אחא , קרייא מסייע להן דתנייא שמשמרה היוצאת נוטלת חמישה, דכתיב [שמואל א כא ד] ועתה מה יש תחת ידך חמשה לחם תנה בידי או הנמצא, ואחמלך מן המשמר היוצא היה: הנכנסין חולקין בצפון ויוצאין בדרום. אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל, כדי לחלוק כבוד לנכנסין. א"ר יוסי בי רבי בון, לא מטעם זה אלא בגין דתניין כל הנכנסין להר הבית נכנסין דרך ימין ומקיפין ויוצאין דרך שמאל. והכניסה לעזרה ממזרח נמצא שהנכנסים פונים לצפון שהוא מימינם והיוצאים פונים לדרום שהוא מימינם. בלגה לעולם חולקת בדרום מפני מרים בת בלגה שהמירה דתה והלכה ונישאת לסרדיוט אחד משל מלכות בית יון, ובאה וטפחה על גגו של מזבח אמרה לו, לוקיס זאב לוקיס אתה החרבתה נכסיהן של ישראל ולא עמדת להן בשעת דוחקן. וי"א ע"י שהגיע זמנה של משמרתם לעלות ולא עלת, ונכנס התעקב ישבב ושימש תחתיה בכהונה, לפיכך בלגה לעולם ביוצא. וישבב בנכנס. ויעקרו אותה ממקומה?. [דף כו עמוד ב] לית יכיל, דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי קשה לפני המקום לעקר שלשלת יוחסין ממקומן. ויעשו אותן עשרים ושלש שיכללו אותם במשמרת אחרת. לית יכיל דכתיב [דברי הימים א ט כב] המה יסד דוד ושמואל הראה באמונתם. כתיב באמונתם, אומנות גדולה היתה שם שאין משמר נוטל ושונה בשדה אחוזה עד שיטול חבריו שבכל פעם יובל פוגע במשמר אחר. א"ר אבהו חישבתים שאין משמר נוטל ושונה בשדה אחוזה עד שיטול חבריו: **תנן**, וטבעתה קבועה. **אמר** רבי **אבא** בשם רב יהודה, טבעות עשו להן רחבות מלמעלן וצרות מלמטן. **תנן**, וחלונה סתומה. שלא **יעמידו בה** סכיניהן כהיא דתניין תמן הוא היה נקרא בית החולפות ששם היו גונזין את הסכינין

הדרן עלך פרק החליל וסליקא לה מסכת סוכה